

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/150.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Magányos farkas?

A rendőrség feltételezi, s maga Antoniewicz Roland is állítja, hogy egymaga hajtotta végre a múltkori emlékezetes nyilaskeresztes röpirat-provokációt. Személyes véleményem szerint aligha lehet e kijelentést komolyan venni a következő indokok alapján:

— Antoniewicz Roland eddigi közéleti szerepléseit végigkövetve az a benyomás alakult ki bennem, hogy őt intellektusa, infantilizmusa és beszűkült, elferdült és egyoldalú világszemlélete nem teszi képessé arra, hogy ezt az alaposan megtervezett és kiválóan időzített provokációt ön maga, segítség nélkül végrehajtsa.

— A röpiraton olyan szakszerűen idézték vissza a nyilas idők szóhasználatait, szófordulatait, s olyan kifejezéseket használtak hibátlanul, amelyeket feltételezhetően csak a magyar anyanyelvűek képesek előadni a múltból, idegenek nem, bármily régen is élnek hazánkban. Tehát legalábbis a szöveg megírásában valószínűleg segítségére voltak — vagy valaki, vagy valakik.

S hogy kinek állt érdekében felrobbantani eme visszataszító provokációbombát? Kérdéssel felelek: kik azok, akik még ma is azt állítják, hogy a mostani változások nem szolgálják a magyar nép érdekeit, s az elmúlt harminchárom év sokkal jobb volt mindannyiunknak, mint ez a jelenlegi — igaz, átmeneti, de ezt az antoniewicz rolandok nem veszik figyelembe — zűrzavar? Kik mondják azt, hogy az utóbbi három évtizedben legalább *rend* uralkodott (szó szerint) ebben az országban, s nem lehetett például ilyen aljasságokat elkövetni, mintez a röpirat?

Csak emlékeztetőül: Antoniewicz Roland a „Kádár János” Társaság vezetője — ráadásul törvényellenesen, hiszen volt vezetőnk özvegye határozottan megtiltotta bárkinek is, hogy néhai férje nevét ilyesfajta politikai célokra felhasználja. Azonban még mindig vannak olyanok ebben az országban, akiknek a törvények áthágása nem jelent sem erkölcsi, sem másfajta problémát...

Kétlem tehát, hogy „a” lengyel egyedül cselekedett, „barátai” minden bizonnyal besegítettek. A lényeg mindenképpen az, hogy tette, vagy tettük bosszantóan primitív, s lélekborzoló, de nagyon is komolyan vendő, és példamutató büntetést érdemel, mert ha gyerekcipőben járó demokráciánk még nem elég szilárd alapjait az ehhez hasonló esetek aláássák, hamarosan veszélybe kerülhetnek az eddig is keservesen elért eredményeink. Nem akarjuk, hogy az ilyenek miatt a kormánynak, vagy másnak újból a diktatúra eszközéhez kelljen nyúlnia, hogy legalább a rend látszatát fenntarthassák, mint eddig!

A most letűnőben lévő volt uralkodó rétegnek be kell látnia, hogy saját óriási hibái következtében veszítette el a nemzet bizalmát, s tudomásul kell vennie, hogy ezentúl csak az európai normáknak megfelelő politikálásra lesz lehetőségünk hazánkban.

Nem kérünk tovább az Antoniewicz Roland-féle trükkökből, akár egyedül vitte véghez ocsmány tettet, akár egy egész had korlátolt egyén áll a háta mögött!

Wagner Dezső

Bont a szovjet kalapács

(Riport a 4. oldalon)

Budapest Magyarország cápája

(Vélemény a világkiállításról az 5. oldalon)

Budapesten tegnap a vízvédelemről rendeztek tudományos napot, Nagykánizsán pedig nyugat-dunántúli környezetvédelmi konferenciát tartottak. (Fotó: Czakó)

Beruházási alap

A dán—magyar vállalkozásokhoz

Uffe Ellemann-Jensen, a Dán Királyság külügyminisztere magyarországi útjának második napján, szerdán délelőtt vendéglátójával, Horn Gyula külügyminiszterrel tárgyalt. Áttekintették a magyar-dán kapcsolatok alakulását, s mindkét részről a kontaktusok további fejlesztését szorgalmazták. Uffe Ellemann-Jensen elmondta, hogy Dánia ipari beruházási alapot hoz létre a vegyesvállalatok dán részvevőinek ösztönzésére, s a közeljövőben egy küldöttség látogat Magyarországra azzal a céllal, hogy feltárja a beruházási lehetőségeket. Bejelentette azt is, hogy Dánia elfogadja azt a magyar javaslatot, amely egyezmény megkötését szorgalmazza a diplomata és a szolgálati útlevelek vízumkényszerének eltörlésére. Az egyezmény megkötéséről hamarosan tárgyalások kezdődnek.

A dán külügyminisztert délelőtt fogadta Németh Miklós kormányfő a Parlamentben, tájékoztatta a dán vendéget Magyarország reformterveiről, a

pluralista politikai rendszer és a vegyesgazdasági kiépítését szolgáló intézkedésekről. Hangsúlyozta a magyarországi változások úttörő jellegét, amihez az európai integráció országainak támogatását kérte. Nyers Rezső, a Magyar Szocialista Párt elnöke délben a párt székházában fogadta Uffe Ellemann-Jensent, aki tájékoztatást kért vendéglátójától a párt strukturális átalakulásáról, a magyar belpolitikai életben elfoglalt helyéről.

Érdeklődött arról is: a nemzetközi szinten mely pártokkal kíván szorosabb kapcsolatokat ápolni az MSZP. Nyers Rezső úgy válaszolt, hogy a reformkommunista irányzatú pártoktól a szocialista, szociáldemokrata pártokig minden politikai szervezettel jó kapcsolatokra töreksszenek, s természetesen a jó viszony fenntartását szorgalmazzák a szocialista országok munkáspártjaival is. Különösen fontosnak nevezte az SZKP-hoz, illetve a lengyel és a jugoszláv testvérpártokhoz fűződő jó viszonyt.

Amnesty International Jogsértések könyve

Több tízezer embert öltek meg állami szolgálatban álló személyek az elmúlt esztendőben szándékosan és törvényellenesen, összesen 24 országban — hangoztatta az Amnesty International 1989. évi jelentése, amely az 1988-as évre vonatkozó adatokat sorakoztatja fel. A 328 oldalas kötetet 133 országra vonatkozólag tartalmazza a talán legismertebb emberi jogi szervezet megállapításait.

A jogsértések szomorú 1988-as világtörténelmének ismertetésével egyidőben a szervezet jelentése megállapítja, hogy a törvénysértések az idei esztendőben is sokfelé folytatódtak.

A gyilkosságok fejezetében a kormányerők által elkövetett vérfürdők

tól egyes férfiak, nők és gyermekek megöléséig terjed a bűnlista. Az áldozatok a kormánnyal szemben tanúsított feltételezett ellenzékiességük, politikai, vallási meggyőződésük, származásuk vagy egyszerűen a hatóságok által ellenségnek tekintett személyekkel való rokonságuk miatt jutottak erre a sorsra. Voltak nyilvános kivégzések, más kivégzésére a börtönök mélyén vagy elszigetelt táborokban került sor, volt, akit mecsetekben, templomokban, kórházakban, vagy éppen otthon, szeretteik szeme láttára gyilkoltak meg. E rémtettek sok esetben háborús konfliktusok idején kerültek sorra.

(A magyar adatokról a 3. oldalon olvashatnak)

Helsinki nagy napja

Szerdán Helsinkibe érkezett Gorbacsov szovjet államfő, akit a repülőtéren — szakítva a protokollal — Mauno Koivisto finn elnök üdvözölt. Gorbacsov személyében a Legfelsőbb Tanács Elnökségének elnöke 15, az SZKP KB főtitkára pedig 14 év után látogatott el Helsinkibe. Együttal ő az első szovjet vezető, aki e két funkciót egyidejűleg betöltve tárgyal a finn vezetőkkel.

Az elnöki palota előtt került sor a hivatalos fogadásra, majd a finn elnök

és felesége magánében látta vendégül Gorbacsovot és feleségét. A kora délutáni órákban került sor az első hivatalos eszmecsere a két államfő között.

Gorbacsov ezután tisztelgett két kiemelkedő és nemzetközi tekintélyű finn államférfi, Juho Kusti Paasikivi és Urho Kaleva Kekkonen sírja előtt. A szerdai hivatalos programot az elnöki palotában adott fogadás zárta, amelyen Koivisto és Gorbacsov is beszédet mondott.

A kokainbárók hajlandók...

— A kolumbiai kormány a jövőben is kiadja az USA-nak az elfogott kábítószer-kereskedőket és nem hajlandó tárgyalni a kokainbárókkal. A dél-amerikai ország legfelsőbb bírósága kedden törvénytelennek minősítette Virgilio Barco államfőnek azt az augusztusi döntését, mely szerint államigazgatási eljárás keretében, bírósági ítélet nélkül dönthetnek a kábítószer-kereskedők kiadásáról. A kábítószer-maffiának nyáron küldött hadüzenet óta a kolumbiai kormány négy, az USA-ban körözött kábítószer-kereskedőt adott át az amerikai hatóságoknak. A kormány egyben elutasította a kokainbárók hétfői javaslatát, miszerint amennyiben nem lesz több kiadatás, akkor hajlandók lesznek tárgyalni a két hónapja dúló kábítószer-háború befejezéséről.

Gorbacsov a gondokról

Egy-másfél éven belül — akár népszerűtlen intézkedések árán is — megoldást kell találni a Szovjetunió kiéleződött társadalmi-gazdasági gondjaira, mert bizonyos jobb- és baloldali erők ki akarják használni ezeket — mondta Mihail Gorbacsov a Pravda szerkesztőségében hétfőn. Meggyőződését fejezte ki, hogy a társadalom tudományos és alkotó erőinek összefogásával az ország képes lesz egyensúlyba hozni a pénzügyi helyzetet és fogyasztói piacot, de ehhez energikus intézkedésekre, ha kell népszerűtlen lépésekre is szükség lehet.

Az átalakítási folyamat lényege Gorbacsov szerint az, hogy a tulajdonviszonyok megváltoztatásával gazdasági hatalmat biztosítsanak a dolgozóknak, a politikai reformok, a demokratizálódás és a tanácsok újjászíntetése révén pedig megszüntessék elidegenedésüket a hatalomtól. A párt-sajtó feladata mindezekben az, hogy megértesse az emberekkel a történéseket, hogy „senki ne eshessen a felelőtlen és nagyon veszélyes jelszavak hangoztatásának kísértésébe” — mondta Gorbacsov. A pártfőtitkár felszólította az újságírókat, hogy a kritikai szemlélet feladása nélkül legyenek konstruktívak, segítsenek a helyes döntések megalapozásában, abban, hogy megerősödjének a peresztrojka pozitív, haladó elemei, és leküzdjék a negatív jelenségeket. Gorbacsov elmondta, hogy tavaszra elkészítik és pártvitára bocsátják az SZKP programtervezetét, amely a megújuló társadalomhoz igazodó megújuló párt körvonalait tartalmazza.

A lengyel kormány meghívására kedd óta hivatalos munkalátogatáson Varsóban tartózkodó Eduard Sevardnadze szerdán délelőtt találkozott Mieczyslaw Rakowskival, a LEMP KB első titkárával. Sevardnadze még ma látogatást tesz Wojciech Jaruzelski köztársasági elnökénél is, és ezzel véget ér hivatalos programja, de Varsóban marad, hogy csütörtökön és pénteken részt vegyen a Varsói Szerződés külügyminisztereinek találkozásán.

A kubai probléma lényege:

Koholt vádak és koncepciók per. Így összegezi a nemzetközi sajtó a híres-hírhedt Ochoa-pert. Egyöntetű a vélemény, hogy a kubai tábornokot és társait koholt vádak alapján ítélték el és végezték ki, s valójában kitervelt politikai perről van szó. Az újságírók után egy igazi bennfentes, Fidel Castro életrajzírója is megszólalt, s felettebb érdekes részletekkel szolgált.

Carlos Franqui, a kubai pártvezető egykori harcostársa, a Buenos Aires-i Pagina/12 című lapnak adott interjút. Ebben nem kevesebbet állít, minthogy Fidel és Raúl Castro kisajátította magának a hatalmat Kubában, Ochoában pedig veszélyt láttak saját hatalmukra nézve, hiszen Ochoa nyitott szellemisége és angolai, nicaraguai katonai sikerei miatt nagy népszerűségnek örvendett bajtársai körében. Az életrajzíró — már csak „munkája” révén is — jó ideje közelebbről ismeri Fidel lelkiállapotát. Olyan embernek tartja, akinek voltaképpen nincs magánélete, amióta meghalt élettársa, Cecilia. Teljesen eljéggyezte magát a forradalommal, minden idegszálával „az ügyet” szolgálja. Azt tesz, amit akar, hiszen senki sem gyakorol ellenőrzést felette — mondta.

És most nézzük a részleteket. A pert megelőző hónapokban olyan híreket kaptak, hogy az Egyesült Államok konkrét tényeket sorakoztatott föl Kubának a nemzetközi

Krenz

„nem állíthatja vissza az órát”

A kelet-európai változások rendkívüliek, jelentette ki George Bush amerikai elnök, de hozzátette, nem hagyja magát arra szorítani, hogy eltűnttől reagáljon. Lát lehetőséget arra, hogy — várhatóan összesen nyolc éves — hivatali ideje alatt megkezdődjék az amerikai csapatok kivonása Európából, mondotta. „Nem osztom egyes európai országok aggodalmát az egyesített Németország miatt, mert úgy hiszem, (az NSZK) elkötelezettsége a NATO iránt meggingathatatlan. Nem tudom elképzelni, hogy — amitől egyesek félnék — Németország az újraegyesülés érdekében a semlegesség útjára lépne, s ezzel potenciálisan szembekerülne NATO-partnereivel. Mégis úgy vélem, nem kell sürgőnk az újraegyesítés koncepcióját, vagy határidőket szabnunk, nem kell az óceán túloldaláról új kinyilatkoztatásokat tenni a kérdésben. Időre, nyugodt fejlődésre van szükség. A kérdés munkát igényel a németek között, megértést a franciák, a britek és a németek között. Az ügy a gyors kelet-európai változások miatt került most sokkal inkább az érdeklődés középpontjába. És ki tudja, milyen embernek bizonyul majd Krenz? Pusztán folytatása lesz-e a Honecker-féle vonalnak vagy némileg mást képvisel? Nem hiszem, hogy ellenállhat a teljes változásnak.”

Arra a kérdésre, hogyan látja az eddigi fejleményeket az NDK-ban, az elnök azzal válaszolt, hogy az értékelés még korai lenne, de úgy véli, valamelyest alkalmazkodni fognak a változásokhoz. (Krenz) „nem állíthatja vissza az órát — a változás feltartóztatathatlan.”

Mitterand — Kohl egyetértés

— Kelet-Európa kérdéseiről is szó volt kedden este Párizsban, Francois Mitterand francia elnök és Helmut Kohl nyugatnémet miniszterelnök találkozásán. A francia elnök, aki kedden délelőtt még a spanyolországi Valladolidban tárgyalt Felipe Gonzalez spanyol miniszterelnökkel, este a bonni kancellárt látta vendégül az Elysée-palotában. Mindkettejükkel két témáról folytatott érdemi megbeszélést: a kelet-európai fejleményekről és az EGK közelgő csúcstalálkozásával összefüggő kérdésekről.

Bár a keddi esti megbeszélésekről részleteket nem közöltek, úgy tudják,

hogy a kelet-európai kérdések közül elsősorban az NDK helyzetéről volt szó, de foglalkoztak az EGK segítségnyújtásának feladataival és az egyéb új fejleményekkel is. Hubert Vedrin, az Elysée szóvivője aláhúzta, hogy a megtárgyalt témákban „szinte teljes volt minden téren az egyetértés” és „a nézetek rendkívül közel álltak egymáshoz”.

A szóvivő szerint a megbeszélésen szó volt arról is, milyen mértékben befolyásolhatják a Kelet-Európában végbemenő folyamatok az európai egyensúlyt és megvitatták az ezzel összefüggő veszélyeket is.

Castro és hatalma

kábítószerkereskedelemben játszott szerepéről. Ochoa éppen azokban a hetekben tért vissza csapataival Angolából. Kapóra jött hát a tábornok, akit nyomban fel lehetett állítani, „bebizonyítván”, hogy piszkos eszközökkel, vagyis a narkó-bizniszből származó jövedelem segítségével „importálta” a Kubának szükséges technológiákat. Arról persze senki sem beszélt, hogy maga Fidel bízta meg Ochoát, de nem mondta meg, hogy miből és hogyan oldja meg feladatát. Ochoa azonban értett a szóból, s úgy gondolhatta, a cél szentesíti az eszközt. Az életrajzíró nem tartja valószínűnek, hogy a kivégzettek korruptabbak lettek volna, mint azok, akiket nem fogtak perbe. Bizonyára sok érdekes dologra derülne fény, ha Fidel bíróság elé állítaná a KB és az államtanács néhány illusztris tagját. A probléma lényege ugyanis Castro és hatalma. Franqui végül a peresztrojka és a kubai militáns vonal közti ellentmondást feszegette. Arra a következtetésre jutott, hogy Castro — a gorbacsovi politika kibontakozása óta — magát tekinti a szocializmus letéteményesének, s úgy véli: Kubának kell magasra emelnie a forradalom zászlaját, mert a Szovjetunió többé már nem képes rá. Gorbacsov belebukik abba, amit csinál — mondta Carlos Franqui a Pagina 12-nek adott interjújában.

Simó Endre (Buenos Aires), MTI-Panoráma

Mi lesz, ha az MDF elnökjelöltje győz?

Pozsgay Imre Londonban

Szerdán délben Londonba érkezett Pozsgay Imre államminiszter, hogy a „Magyarok: Nagy-Britannia tisztelet Magyarországra előtt” címmel rendezett, egy hónapig tartó fesztivál magyar fővédnökeként részt vegyen a Barbican Központban este sorra kerülő ünnepélyes megnyitón. Az államminisztert Lord Rothermere, a magyar hetek brit szervezőbizottságának elnöke köszöntötte London Heathrow-i repülőtérén. Az államminiszter délután látogatást tett a londoni egyetemen. Este a magyar hetek brit fővédnöke a kenti hercegi pár társaságában a Barbican Központban részt vett a fesztivál ünnepélyes megnyitóján: a képzőművészeti és a plakátkiállítás vernisszáján, majd a Budapest Fesztivál Zenekar koncertjén.

A magyar politikus csütörtökön Tom King védelmi miniszterrel és

William Waldegrave külügyi államminiszterrel folytat megbeszéléseket. Ezen a napon találkozik Neil Kinnockkal, az ellenzéki Munkáspárt vezérével is. Pénteken, John Major külügyminiszterrel tervezett eszmecserejét megelőzően, fogadja őt Thatcher asszony a miniszterelnöki rezidencián. A brit kormányfő mindenekelőtt arról óhajt tájékoztatást kapni Pozsgay Imrétől, vajon a hatalom milyen megosztására készülnek, amennyiben, mint az várható, az új Magyar Szocialista Párt elveszíti jelenlegi parlamenti többségét.

A lap értesülése szerint Thatcher asszonyt az is érdekli, hogy mik Pozsgay Imrének és reformer elvtársainak tervei arra az esetre, ha az ellenzéki Magyar Demokrata Fórum jelöltjét választják meg köztársasági elnökké.

Négyezer Nemzetőr a határon

Amikor az NSZK-ból megérkeztek, Hegyeshalomnál útjukat állták. Valaki feljelentette őket, hogy október 23-ára igyekeznek Magyarországra. A Nemzetőrök egy autó csomagtartójában zsúfolódtak össze. Három évtizede járják a világot, közlik a híreket. Most megakadtak. Ládákba zárva várják a szabadulást... Ez a rövid története a 4000 példánynak, melyet Tollas Tibor főszerkesztő Münchenből küldött Romhányi Lászlóval Magyarországra.

— *Mi is történt valójában?* — kérdezem Romhányi Lászlót, a Jurta Színház igazgatóját.

— Münchenből jövet már vártak a határon. Amikor megkérdezték, van-e elvámolni valóm, nemmel feleltem. Hiszen sajtótermékeket nem szoktak megvámolni. A vámossal más volt a véleménye. Közölte, hogy csak egy darab lap lehet a tulajdonomban.

— *Mi volt a folytatás?*

— Kitéltük egy kísérőlevelet (III. sz.), az újságokat papírdobozokban leplombáltuk. A kísérőlevelen van egy rovat, a 21-es, melynek Indítvány a neve. Ide, mint indítványtevő, aláírással hitelesíteni kellett volna az intézkedést. Ezt megtagadtam. Helyette ráírtam a papírra, „Tiltakozom a politikai atrocitás miatt”.

— *Most hol van a 4000 Nemzetőr?*

— A kocsimban, lezárt dobozokban. Ez azt jelenti, hogy nem áruhatjuk október 23-án, mert megakadályozták... így...

Az újságíró csak hitetlenkedik. Hányadán állunk? Változott-e valami érdemben? Ki áll az ilyen akciók mögött? Bár... én sem tudnék másként írni, ha holnapról Safranek lennék, nem...

(stoffán)

Változnak az idők...

Megtörtént az, ami még egy évvel ezelőtt is elképzelhetetlennek tűnt volna: a Magyar Köztársaság miniszterelnöke, Németh Miklós avatta fel ünnepélyesen tegnap délután Keceken egy igen sikeres magánvállalkozó, Pintér József vállalata, a Pintér Művek új üzemcsarnokát. A cég tulajdonos személyesen kérte fel kormányunk elnökét, adja át az új létesítményt, s ő vállalta a feladatot.

A most elkészült üzemrészben — amelyet mintegy százmillió forintért építettek fel, s láttak el a legkorszerűbb nyugati megmunkálógépekkel és más berendezésekkel — a tervek szerint ipari robotokat, speciális, egyedi célgépeket, szerszámokat fognak gyártani. A megrendelők között számos fejlett ipari ország (Ausztria, NSZK, Svájc) gyárai, vállalatai találhatók, de komoly gyártási igényrel lép fel a Szovjetunió is. A beruházási összeget egyrészt a Pintér Művek saját forrásaiból fedezte, másrészt kölcsönökre épített.

Az új üzem kétszáz munkást foglalkoztat majd, ezzel a cég létszáma

Bővült

a

Pintér Művek

mintegy megkétszereződik. Már most biztos, hogy lesz bőven munkájuk, hiszen a mai napig másfél milliárd forintnyi megrendelés futott be a művekhez, ebből jövőre kb. félmilliárdnyit képesek kielégíteni.

Az ünnepélyes átadáson közel száz vendég jelent meg, nem számolva a község apraját-nagyját, akik kívülről is végigkísérték az eseményeket. S még egy adalék: a Pintér Művek gondol munkásai s vendégei kulturális igényeinek kielégítésére is, a főépületük aulájában mini képzőművészeti tárlatot rendeztek be, ahol a kiállított tárgyakat meg is lehet vásárolni.

—wd—

Pozsgay

Grósz

Szűrös

Pozsgay Imrével, Szűrös Mátyással és Grósz Károllyal készített interjú segítségével érzékelteti a *Novoje Vremja* legutóbbi száma az MSZMP-MSZP kongresszusa utáni ellentmondásos helyzetet.

A kongresszuson olyan új párt született, amely megőrzi elődjének értékeit, de programja egy teljesen modern, európai szocialista párté. Ezáltal megnőtt annak a lehetősége, hogy a reformokhoz, a jogállamisághoz vezető átmenet békés legyen — mondta Pozsgay Imre. Szűrös Mátyás arról beszélt, hogy a történelemben már többször is volt átmenet a diktatúrától a demokráciába, de még sosem fordult elő, hogy egy szocialista országban zajlott volna le átjárás az egypártrendszerrel a többpártrendszerre. Grósz Károly úgy vélte, hogy a kongresszus lélektanilag nem volt kellően előkészítve. Sokan például nem értik, mit jelent a demokratikus szocializmus — mondta. Az MSZP megalakulása Grósz Károly szerint kompromisszum, de nem a régi párt keretei között, hanem egy új párt létrehozása

alapján. A kompromisszum tartalma tehát minőségileg megváltozott.

A pártegység, pártszakadás problémáit érintve Pozsgay Imre elmondta, hogy ő teljes mértékben az új párt létrehozásának híve volt úgy, hogy az új párt az MSZMP örököse legyen. Szűrös Mátyás úgy fogalmazott, hogy az MSZP nem örököse az MSZMP-nek, de örököse mindannak, ami érték volt benne. Azt hangsúlyozta, hogy a közös cél a demokratikus szocializmus felépítése.

Grósz Károly a jelenlegi helyzetet úgy értékelte, mint az eltávolodás időszakát. Szerinte az országban, beleértve a baloldali mozgalmat is, különböző irányzatú politikai erők szerveződése van folyamatban. Az emberek e folyamatban a politikai törekvéseket és erőket saját igényeikkel azonosítják, s ebben egy megosztott párt esélyei rosszabbak, mint az egységeseké. Saját politikai helyét az MSZP-től balra, a kommunista mozgalom szélsőséges csoportjaitól jobbra, azaz egy reformkommunista pártban határozta meg.

Több mint 200 résztvevő jelent meg az első budapesti terménytőzsde napon, amelyet a MOM Művelődési Házban szerdán tartottak meg. Valódi árutőzsde hazánkban csak három-négy év múlva alakulhat ki, hiszen akkor lesz csak a résztvevőknek elegendő tapasztalatuk. Az első üzleti találkozó mégis igen fontos, mert megkezdődött egy olyan terménypiac kialakítása, amely a tisztességes versenyhez vezet. Sor került több konkrét ajánlatra is: 12 ezer tonna kukorica és 2 ezer tonna takarmánybúza átvételi szándékát jelezték. Egy másik érdekes üzleti ajánlat is született: azonnali szállítás esetén az átlagárnál többet, 5500 forintot kínáltak a kukoricáért tonnánként. A Terménytőzsde Kft. következő tőzsdei napját november 8-án tartja.

Amnesty International

Jogsértések könyve

folytatás az 1. oldalról

Magyarországgal is foglalkozott a jelentés. A katonai szolgálat megtagadása miatt bebörtönözött több mint 150 (a kormányzóvívó szerint 156) személy esetét érintve kiemeli bevezetőjében, hogy a májusi pártértekezlettel kezdődött jelentős politikai változások nyomán enyhült „a cenzúrára vonatkozó törvények” (sic) alkalmazása és lehetővé vált független csoportok megalakulása. Kiemeli a jelentés, hogy tavaly szeptemberben Magyarország aláírta a polgári és politikai jogokra vonatkozó nemzetközi egyezmény fakultatív jegyzőkönyvét, s már tavaly előírányozták új törvény megalkotását az alternatív katonai szolgálatról (ez azóta megszületett. A tud.)

Külön említi a jelentés a Finta Gábor mezőgazdasági munkásra tartalékos szolgálati kötelezettségének elmulasztása miatt kiszabott fél évi felfüggesztett

börtönbüntetést, Almási Lászlónak, egy katolikus bázisközösség tagjának elítélését a katonai szolgálat megtagadása miatt, bár a 18 hónapra szóló börtönbüntetés letöltését az év végéig még nem kezdte meg; Kristály Gyula nyugdíjas fém munkás igazgatót kiszabott három évi börtönbüntetését, amit aztán két évi felfüggesztett büntetésre módosítottak. Az Amnesty International képviselője jelen volt a három peren.

A szervezet főtitkára tavaly szeptemberben először látogathatott el Budapestre és kifejhette a magyar kormány tagjainak álláspontját, sürgetve az összes vélemény-fogoly szabadon bocsátását. (Az Amnesty International ilyenek tekintni a katonai szolgálatot megtagadókat is.)

A jelentés megemlíti: a szervezet a magyar hatóságoknál azt sürgette, hogy az alternatív szolgálat ideje ne haladja meg a tényleges katonai szolgálatét.

„A színes fátyol” és a könyvszakma harcai

Huszonkilenc esztendeje, hogy a magyar könyvszakma megrendezi az őszi megyei könyvheteket. Az idei megnyitót holnap, pénteken tartják meg Mezőúron, a rendezvénysorozat sajtótájékoztatóját pedig tegnap tartották a TÉKA budapesti székházában.

Az idén 17 kiadó 44 műve jelenik meg az őszi megyei könyvhetekre, sokféle korosztály számára. Kezdjük azzal, amelyek nagyanyáink szívét dobantotta meg: kapható lesz a mű, a „Nagy szekciónyve”, az iskolából kicsapások egyik legfőbb tárgyi bizonyítéka, Erdős Renée: Santerra bíboros című, mára csak zsenge erotikájú regénye. A dereadó hajú férfiaknak utólag mondhat el történelmi titkokat Winston Churchill gálástanul őszi önéletrajza; A második világháború című két kötetes mű.

De ne soroljuk tovább a nemzedéki szempontokat, inkább idézném Czine Mihályt, aki ismertette a kiadványokat, miután lelkiismeretesen elolvasta, vagy legalábbis átlapozta valamennyit. Ennek ékes bizonyosága, hogy az egykori híres Váncza szakácskönyv mostani tizenegyedik magyar kiadásáról kiszámította, hogy az eddigi kiadások összes példányszámát egymásra raknánk, akkor a Gellért-hegynél magasabb hegyet rakhatnánk fel.

Ugyanakkor jó szemmel vette észre, hogy egy könyv népszerűsítő rendezvény előtt sokat mondanak a boltok rendelkezései. Íme néhány adat szembeállítására: Dobai Péter: Lendkerék című művéből 2 700 példányt rendeltek, az Erich Segal: Olivér története című édeskés sikerműből viszont 35 000-et. Alig néhány ezer eladására számítanak Dobos László: Földönfutók című, a felvidéki magyarok sorsáról írott könyvének megrendelése szerint, holott csak az áttelepítettek és leszármazottak legalább százeken élnek Magyarországon. És a mezőgazdaság? Dr. Bő István: Sertés a kisgazdaságban és Miklósné Horváth E.: Baromfi a kisgazdaságban című köteteiből 3 500, illetve 2 500 példányt rendeltek, talán mert tyúkhoz, disznóhoz jobban ért a magyar gazda, meg háziasszony, mint amennyire egy könyvből érteni lehet — gondolják legalábbis.

Drucker Tibor a TÉKA igazgatója szerint ezek az arányok világviszonylatban is jellemzőek. Nemcsak a mives és az édeskés irodalom viszonylatában, hanem a szakkönyvek és a szépirodalom szembeállításában is. Csakhát a kínálatból hiányzik a klasszikus magyar irodalom, de élő irodalmunknak is alig akad képviselője. Így aztán két gondolatot zárhat az a tudósítás. Egyik: Magyarország 1989-ben minden tisztelettel megérdemel a könyvkiadó és könyvterjesztő szakma küzdelme. Másik: a könyvválasztékból legközelebb Somerset Maugham: A színes fátyol című, nálunk már 1925-ben megjelent, egy filmmel világsikerre vitt alkotása áll legközelebb az igényes, mégis népszerű szépirodalomhoz. „A színes fátyol” a magyar fehér foltokra.

Földessy Dénes

Riport inkognitóban

„Az Ön bankja a Postabank” — hallottam, olvastam számtalanszor a reklámszlogent és láttam a tévében számtalanszor a szolgáltatásokat felsoroló ismertetést. Mégis hitetlenként indultam riportra.

A Szekszárdi II-es számú Postahivatal homlokzatán is ott a Postabank embléma, alatta a pontos megnevezés: Postabank és Takarékpénztár Rt. Talán elítélendő módon, nem jövedelem céljával kezdtem.

— Jó napot kívánok! — szoltam be a tenyéryi postahivatal harmadik ablakán. A csinos hölgy mosolyogva fogadta köszönésemet, mint később kiderült, a hivatalvezetővel, Barsi Jánosnéval beszéltem.

— Segítségre lenne szükségem — mondtam. — Békéscsabáról jöttem ide és megláttam egy mosógépet, amit a feleségemmel már régóta keresünk, de nincs nálam elég pénz. Othton Békéscsabán egy hónapja váltottam betétszámlakönyvet ötvenezerről és most húszezer forintra lenne szükségem. Tudnának adni?

— Természetesen — jött a válasz —, csak kérem a betétszámlakönyvét és a személyi igazolványát.

Elmentem a bankomba

Ez volt a pillanat, ahonnan nem folytatható a játék. Elnézést kérve az eddigiekért újságíró-igazolványomat mutattam. A hivatalvezető továbbra is készségesen válaszolt a kérdéseimre.

Mint elmondta, betétszámlakönyv az ország bármely részén váltható, 3200 postahivatalban és a bank saját fiókjában, ugyanígy a könyvből bárhol felvehető készpénz.

— Ha most például sokkal nagyobb összeget, esetleg több százeres, vagy milliós tételt mondtam volna, akkor is lehetséges a kifizetés?

— Általában ekkora összeget nem kérnek az ügyfelek, de ha nem lenne annyi pénz a hivatalban, akkor elnézést kérnék a várakoztatásért és egész rövid időn belül meghoznánk egy nagyobb fiókból.

— Ügyfelekről beszél, tehát igénybe vették már a szolgáltatásukat.

— Hogyne. Nagyon sokan. Praktikus dolog ez mindenkinek, mert nem kell nagy összegű készpénzt maguknál tartani az utazgató embereknek, ugyanakkor az ország szinte minden helységében, városában, községében — ahol postahivatal van — hozzájuthat a pénzéhez. A nálunk elhelyezett

összeg pedig naponta kamatozik, évi tíz százalékkal.

— *Olvastam a takarékszelvényről is. Arról nem lehet bárhol pénzt felvenni?*

— Dehogynem. Váltható takarékszelvény is tíz, huszonöt, ötven és százezer forintos értékben. A takarékszelvénynek magasabbak a kamatösszegei, mint a betétszámlakönyvnek, viszont meghatározott időre egytől hat évig kell lekötöni. A takarékszelvényt teljes összegben, vagy részben — a teljes ötödeként — lehet kivenni, így arról összesen ötször vehető fel pénz.

— *Véleményünk szerint tényleg a lakosság legszélesebb körének bankja lesz az Önöké?*

— Bízunk benne, ezért is tervezzük szolgáltatásaink továbbfejlesztését. Év végére bevezetjük, hogy nemcsak készpénzzel, hanem átutalással is elhelyezhető lesz pénz, és várható a bemutatóra szóló betétszámlakönyv kibocsátása is.

—Tj—

Az NDK felkínálja termékeit hazánknak

Kell-e a magyar mezőgazdaságnak az NDK-ból származó szállítójárművek, betakarítógépek sokasága? E kérdés merült fel a tudósítóban az NDK 12. külkereskedelmi-műszaki napjainak megnyitóján, a KSZE szekszárdi központjában. A kiállítók komoly szándékát — hogy elmélyítsék országuk gazdasági kapcsolatait hazánkkal — mutatta az a tény is, hogy az ünnepi beszédet dr. Robert Köhler általános ipari miniszterhelyettes tartotta, de megjelent a nagykövet és több más illusztris vendég is.

Köhler úr beszédében kiemelte, hogy a mostani rendezvénysorozat az első alkalom, hogy a magyar mezőgazdaság fellegráiba (így!), Szekszárdon és Szolnokon találkozhatnak egymással — és nem Budapesten! — az eladni szándékozók és a potenciális vevők, tehát az NDK mezőgazdasági gépiparának reprezentánsai és a magyar agrárüzemek képviselői. Több mint kilencven ezer haszonjármű, harminchárom ezer Robur, ötven ezer Barcas közlekedik útjainkon — mondta —, nem is beszélve a tizenegyezer arató- és cséplőgépről, ami azt mutatja, hogy szoros az együttműködés a két ország érintett gazdasági szférái között — vélte dr. Köhler —, de azért még akadnak javítanivalóink. Lakatos Csaba, a KSZE igazgatója — a következő felszólaló — némi diplomatikus beve-

zető után azonnal rá is tért arra, ami beárnyékolja a két ország gazdasági kapcsolatait: a tartalékkalkatrések vésszes hiányára, a szolgáltatások nem megfelelő voltára.

A beszédekét gépbemutató követte, a vendégek a KSZE udvarán tekinthették meg az NDK gépiparának legújabb kínálatát, az új IFA-teherkocsikat, az „E” betakarítógép-család legfrissebb tagjait és más munkagépeket. Az újdonságok és a meglehetősen visszafogottan látszó érdeklődés láttán, amely magyar oldalról megmutakozott, eltűnődhettünk, hogy az első mondatban feltett kérdésre vajon mi a helyes válasz. Nos, szakértői vélemények szerint az említett berendezések, ha nem is érik el a világszínvonalat — minőségüket, teljesítményüket, komfortjukat tekintve —, de megközelítik azt, s ami a lényeg: harmadannyiba kerülnek, mint a nyugatról származók.

Ebből logikusan az következne, hogy az üzemek többsége keletnémet gépet vásárol, hiszen senki sem ellenesége saját pénztárcájának, a tények azonban mást mutatnak. Az idej importhiberalizálás következtében azok, akik megtehetik, hogy megfizessék a többre kerülő, de jobb és feltétlenül tartósabb gépeket, azok inkább ezt a megoldást választják. Döntésüket pedig legfőképpen azzal indokolják, nem óhajtják vállalni azt a veszélyt, hogy akár egy filléres alkatrész meghibásodása esetén a gépek dologidőben hóna-

pokat álljanak, mert az alkatrészellátás vésszesen rossz. A nyugati berendezésekhez viszont „természetesen” tökéletesen megoldott a szervizelés.

Számunkra valószínűleg rejtély marad, hogy a keletnémetek vajon miért nem képesek, vagy miért nem akarják megoldani ezt a viszonylag egyszerűen kivitelezhető és megszervezhető feladatot, mint az alkatrészek utánpótlását. Annyit lehet csak tudni, hogy a szocialista német állam gazdaságsszervezői még mindig a hosszú távú tervezés bűvöletében élnek, azt már most szeretnék tudni, hogy 1992-ben mennyi pótkalkatrést akarunk vásárolni — amit persze lehetetlen megjósolni —, de arról hallani sem akarnak, hogy a következő két hétben mire lenne szükségük a hazai üzemeknek. Az NDK-beli vezetők most is, mint általában, mindig ígéretet tettek a helyzet javítására, kíváncsian várjuk, hogy mi valósul meg belőle.

Az említett kérdésre tehát a következő a válasz: kellenének a keletnémet berendezések, de természetesen csak akkor, ha az eladók a megfelelő szintű szolgáltatásokat is képesek lesznek nyújtani hozzájuk. Az NDK műszaki napok péntéki folytatódhatnak szakmai előadásokkal, vitákkal, szimpóziumokkal Szekszárdon és Szolnokon.

Wagner Dezső

A hazai nemzetiségek főbb gondjai

és a velük kapcsolatos teendők

A népmozgalmi mutatók kedvezőtlen alakulása

Hasonlóképpen a többségi magyar lakosság fogyásához, a hazai nemzeti kisebbségek száma is csökken, a cigányságé azonban erőteljesen növekszik. A népszámlálási bevallás, a tanácsi és szövetségi becslések között többszörös az eltérés. A kisebbségek kor szerinti összetétele kedvezőtlen, a vegyes házasságok mértéke legtöbb közösségnél igen jelentékeny. Olyan légkört szükséges teremteni, hogy mindazok, akik a kisebbséghez tartozónak érzik magukat, félelem nélkül vallják identitásukat. A népszámlálás módszere is finomítandó a cél érdekében s a kisebbségek reális számának megállapítása végett is.

A kétnyelvűség veszélyei

A kisebbségek anyanyelvhasználatára a közületi és magánéletben egyaránt beszűkült. Az okok között a legtöbb közösség archaikus nyelvi változata is közrejátszik, amely lényegesen eltér az adott nyelvek standardjától, sokszor a modern élet kifejezéseit nem tartalmazza. Így megnő a keveréknyelv kialakulásának a veszélye, emellett az iskolában szinte idegen nyelvként tanulják anyanyelvük köznyelvi változatát, tehát sokszor háromnyelvűek. A nyelvhasználat többnyire a magyar nyelvűség felé tolódott el, ami főként a fiatalabb nemzedékek nyelvcserejének megelőző fázisa lehet. Öröndetes, hogy a nemzetiségi tudat a demokratikus mozgásokkal párhuzamosan erősödik, amelynek nyelvhasználati jeleit is tapasztalhatjuk. Az érdekeltég erősítése a hatékony infrastruktúra kiépítésével párosítva lassíthatja, esetleg megállíthatja a nyelvi asszimilációt.

Oktatási, közművelődési, tömegkommunikációs gondok

A kisebbségi megmaradás alfája és omegája a kulturális intézményrendszer. Bár az elmúlt másfél évtizedben jelentős erőfeszítések történtek a problémák rendezésére, csak rész eredményekről beszélhetünk.

Az oktatásban a '60-as évek elejétől gyakorlatilag megszűnt a teljes anyanyelvűség, csupán kétnyelvű és főként nyelvoktató iskolák működnek. E téren a kisebbségek valós igényeinek megfelelően gyors intézkedések szükség-

sek, beleértve a pedagógusképzés intenzív fejlesztését is.

A nemzetiségi közművelődés főként a hagyományörző, öntevékeny művészeti csoportok, a néprajzi-honismereti munka terén mutatott föl eredményeket. A fejlesztés iránya a korszerű műveltséget szolgáló területeket (anyanyelvű ismeretterjesztés, színház, művészetek, könyvtárügy, könyvkiadás, társadalomkutatás stb.) kell, hogy szolgálja.

A nemzetiségi sajtó és rádióadások szerény fejlődésnek indultak, a televízióadások a 70-es évek óta rendszeresek. Tárgyi és személyi feltételeik javítandók, tartalmi-terjedelmi bővítésük indokolt.

A szintén visszaszoruló anyanyelvű hitélet elősegítésére az érdekelt egyházak bevonásával intézkedések szükségesek.

A cigányság számára minden területen meg kell teremteni az anyanyelvű kultúraápolás további lehetőségeit.

A történelmi tudat halványulása

A Kárpát-medence történelme nem egy nép, hanem valamennyi itt élő nemzet és etnikum közös története. A közös múlt egyik irányban sem sajtítható ki. A gyakorlatban mégis sok helyütt az egyoldalú történelemszemlélet dominál, az együttélés tárgyi és szellemi nyomainak elhallgatása, súlyosabb esetekben eltüntetése zajlik. Hangsúlyosan ügyelnünk kell arra, hogy Magyarországon a történelemkutatás, az oktatás s a települések külső képe egyaránt a nemzetiségi tudat, egyben a sorsközösség tudatának az erősítését szolgálja. E célból például a kisebbségek saját és anyanemzeti történelmét kiemelten kell tanítani, ellenében az eddigi gyakorlattal.

Autonómiahiány, demokráciáfok

A kisebbség csak akkor egyenjogú, ha nem tárgya, hanem *alanya* a nemzetiségi politikának. Tényleges közösséggé akkor válik, ha rendezik azoknak a döntéseknek a minimumával, amelyekkel saját helyzetét formálhatja. Tehát a kisebbségi demokrácia létrejöttének a kritériuma, hogy a társadalom és az állam *partnerként és hatalmi tényezőként* ismerje el s kezelje a határain belül élő népcsoportokat. E viszonyulás megléte vagy hiánya stabilizáló vagy dezorganizáló hatással lehet az ország közéletére. A jogállamiság felé haladva türelemmel és felelősséggel kezelendők a kisebbségek természetszerűen növekvő igényei. A nemzeti és kisebbségi érdekek összehangolásával közösen kell kidolgozni a különböző szinteken a kulturális *autonómia* (a még meglévő, döntően kisebbségi körzetekben a területi autonómia) összetevőit, módzatait.

A kisebbségi önszervezés, a többségi társadalom pozitív viszonyulása és a folyamatos, partneri együttműködésre törekvő állami akarat biztosíthatja csupán az objektíve meglévő hátrányok kompenzálását. S a múlt hibáiból okulva ne állíthassa senki ebben az országban, hogy a kisebbségi kérdés egyszer és mindenkorra megoldott.

Székely András Bertalan

Külföldi lapokból:

Frankfurter Allgemeine Zeitung

Már a panasz sem segít

A magyarországi németek fáradozásai nemzetiségi és elsősorban nyelvi identitásuk jövőbeni megőrzésére majdnem teljesen hiábavalóak. Bizakodás és csalódás között hányódnak, amelyek mindig újra jelentkeznek egy egyre jobban elmagyarosodó népcsoportnál, amíg a garantált kisebbségi jogok még nem vagy már nem érvényesíthetőek. A dunai sváboknak csak azok a lehetőségek maradnak, amelyeket kiharcolnak maguknak. A lengyel, román és szovjet nemzetiségi politikától a magyart az a paradoxon különbözteti meg, hogy a német kisebbség jogai túl nagyok ahhoz képest, mint amit a dunai svábok ezek megvalósításából, tapasztalataik alapján elvárhatnak.

A magyarországi németek álma, hogy gyermekeiket német óvodákba, iskolákba és templomba vihessek. Egyedül ez őrizheti meg a német kisebbség létét a következő nemzedék során: a népcsoport nyelve. A magyar már régóta a német gyerekek utcanyelve a falvakban, ahol még mindig minden harmadik vagy negyedik lakos magyarországi német származású. Magyarország nemzetiségi politikája már régóta példamutatónak számít, ezt Németországban is így látják. Akkor mi az oka annak, hogy a magyarországi németek képviselői még a román Ceausescu-rezsim alatt élő bánati svábok és erdélyi szászok helyzetét is irigylik. Örülnek, ha csak feleannyi lehetőségük lenne nyelvük használatára, mint a keletre szomszédos országban.

A budapesti reformpolitika friss szele a német nemzetiségnek is lendületet adhat. De a német kisebbség elmulaszthatja kihasználni, amit a magyar állam törvényekben és egyéb normákban biztosít. Az 1956 óta áttelepült németek állítólag alacsony hányadára való utalás — „csak” 16 000 több mint 200 000 németből — fájdalmas bizonyítéka annak, hogy az asszimiláció és az elmagyarosodás nagyon előrehaladt. A magyar kormánnyal szemben a magyarországi németek a kis lépéseket tartják nagyra, amelyek őket egy szervezett nyelv- és kultúraápoláshoz közelebb viszik. A dunai sváboknak az aktivitás hiányát vetik a szemükre, hogy a magyar kisebbségi politika tehetetlenségét igazolják. A „német” népi iskolákba járó német gyermekek száma azt mutatja, hogy a hivatalos adatok, amit a németek statisztikának neveznek, a magyarországi német népcsoport kiterjedésénél elcsúsztatják a dunai svábok leszármazottait, akik németnek érzik magukat, de a nyelvet nem beszélik. Képviselőik szerint a következő évtizedben nem marad többé dunai sváb, ha nem tesznek most valamit a kultúra ápolása érdekében.

Abban való igyekezetükben, hogy legalább nyelvi identitásukat megőrizzék, most ismét az egyházban bíznak, amely eddig csalódást okozott nekik. A templomokban, ahol német hagyományok maradványai őrződtek meg, továbbra sem adatik meg, hogy német énekeket énekeljenek, német prédikációt halljanak, német misét tartsanak, és nem azért mert tilos lenne, hanem mert a papok készsége nem terjed idáig.

Jasper von Altenbockum (-v. p.)

Történelmi okok s az utolsó évtizedek társadalmi-gazdasági mobilitása folytán a Magyarország 19 megyéjéből 18-ban található nemzeti és etnikai kisebbségek. A tömbszerű földrajzi elhelyezkedés esetükben kivételszámba megy, többnyire a magyar vagy más ajkú lakossággal együtt, *szórványhelyzetben* élnek falun és városon. A kisebbségtöbbség együttélés. tehát demográfiai adottság, amellyel szemben nem lehet s nem is szabad más alternatívát felállítani. E helyzetben a hazai nemzetiségi politika a *kettős kötődést*, a kettős lojalitást kell hogy erősítse kisebbségi polgártársainkban: egyrészt a nyelv szerinti nemzetek iránti természetes kötődést — elsősorban a kultúra területén —, másrészt a mindennapi élet ezer szállal összefonódó realitása okán — az előbbivel szembe nem állítható módon — a magyar patriotizmust. Hazai kisebbségeink legfőbb, orvoslandó gondjait az alábbi címszavakban foglalhatjuk össze:

A kisebbségi jogok védelmének megoldatlansága

Nemzetközi téren az évtizedes erőfeszítések ellenére nem szabályozott mind a mai napig az etnikai közösségek jogvédelme. A helsinki értekezleten és utólagos közösen megkezdett úton Magyarországnak törekednie kell az egyetemes rendezés kialakítására.

Bár a hazai jogalkotás számos rész-törvényben lefektette a nemzetiségek jogait, sürgetően szükséges a nemzetközi megállapodásainkkal összhangban lévő *kisebbségi törvény*, s végrehajtási utasítás kidolgozása. Ebben rögzíteni kell a legfontosabb kollektív és egyéni jogokat valamennyi együttélő nemzeti és etnikai kisebbség számára.

A jogállamiság célkitűzésének megfelelően rendezésre szorul a növekvő hatáskörű országgyűlésben a kisebbségek megnyugtató *képviselése*, továbbá a valóságos számarányukat tükröző helyi és regionális képviselői.

A *nyelvi egyenjogúság* az eddigieknél következetesebb megvalósítást igényel az írásos és szóbeli közgazgatásban, a munkahelyeken stb.

Az öngazgatás növekedtével várhatóan a hagyományos nemzetiségi szövetségek mellett további, valóban alulról építkező kisebbségi *szervezetek* létrejöttével kell számolni — közülük valamennyi nem destabilizáló tényezőt támogatni kell.

A település-és gazdasági-társadalmi struktúrából adódó hátrányok

A hazai kisebbségek jelentős hányada kistelepüléseken él. Az elmúlt évtizedek átgondolatlan településfejlesztési gyakorlata, valamint az iparosítás okozta migráció kedvezőtlenül befolyásolta a kisebbségek lakta területek fejlődését. E közösségek teljes társadalmi rétegződéssel általában nem rendelkeznek, önálló gazdasági erejük pedig a rendszer jellegéből adódóan nincsen — *hátrányos helyzetük* a fentiek mellett számbeliségükből és szórványhelyzetükből is adódik. Egy felelős nemzetiségpolitika tehát részint a népességmegtartó helyi gazdaságfejlesztésre és a képzés révén való pozitív társadalomszerkezeti változásokra kell, hogy törekedjék.

Hozzászólás

Budapest Magyarország cápája? 1989. 10. 16-án megjelent cikkükhöz, érdemben ahhoz csatlakozva: Olvastam korábbi dr. Bíró Ferencsel készített riportjukat. Meg is kerestem őt levélben — magam is MDF-es lévén —, azzal, hogy a riportban elhangzottakkal teljes egészében egyetértek, de kifejeztem aggályomat, miszerint az MDF is elkötelezte magát a világhiállítás mellett, amit dr. Szabó Iván (MDF) megnyilatkozásaiból vettem ki. Javasoltam az MDF tagok megszavaztatását pro- kontra értelemben. Mint „jó” tag, dr. Bíró Ferencnek írt leveletem másolatban megküldtem a kerületi elnökségünknek. Elnökségünk világhiállítás „felelőségétől” hasonló egyetértő választ kaptam, ugyanakkor hozzájuttatott egy Világhiállítás! c. tanulmányhoz, melyben nyolcan fejtik ki véleményüket (dr. Rott Nándor tud. kutató, — dr.

Schamschula György közgazdász, — dr. Papp József adjunktus, — dr. Mocsári József kandidátus, — Miklóssy Endre építészmérnök, — Greskovics Béla+Borszéki Zsuzsa) hogy milyen érvek szólnak a kiállítás rendezése ellen.

Németh Miklós m. elnöknek 1989. 03. 27-én — egyéni kezdeményezésből — egy levelet írtam, melyben felhívtam figyelmét, hogy jelen helyzetünkben miért nem szabad vállalkozni a kiállítás részvételében (válasz nincs!). Ezért 1989. 04. 18-án ismételtelen írtam, többek között elítélően Somogyi László kormánybiztosi kinevezése miatt. Erre már kaptam egy „köszönő” választ, és várják további „segitő szándékú együttműködésemet”. Az eddigiekre rátette a koronát az október 16-i Unokáink is látni fogják tévéműsor, mely a világhiállításról szólt:

Megszóltattak többek között: — egy hazai — igaz belső — építész, aki szakmailag indokolta ellenzését,

— az MNB közgazdászát, aki szerint részvételünk tovább növeli gazdasági válságunkat és tőkés adósságunkat, — de kifejtette azt is, hogy nincs és nem is lehet — infláció — megbecsülni a „csak” világhiállítás költségeit,

— Pierre Vagó Párizsban élő magyar származású — világhírű — építész, aki kifejtette, hogy a világhiállítás csak pillanatnyi fellendülést hozhat — utána már csak a „takarítás” és a terhek maradnak, — na és természetesen Somogyi László és dr. Szabó Iván akik mondták a „magukét”, Somogyi László szeretné látni a közgazdászok számításait, amit ő nem ismer.

Kérem: „Az öt milliárdos le s fel eltérésű számításait kik ismerik (ha van ilyen), de folytatva:

— Oskó Judit zárószóként felolvasta a Magyar Építész Szövetség Németh Miklós m. elnökhöz írt levelét, melyben ismertetik a rendezés előnyeit, — hátrányait és az utóbbiak többsége miatt visszavonják a zsűribe delegált tagjainak megbízatását.

Véleményem: A világhiállítás megrendezésébeni részvételt a monolitikus hatalom gigantomániája — személy szerint Marjai József — kezdeményezte, ugyanolyan „előkészítés” alapján mint Bős-Nagymarost, — Bicskét, — Mányt, — Tengizt stb. Tehát csak politikai előkészítés volt, amit Somogyi László gátlástalanul folytat. De ki törődik a valóságos helyzettel? Allamodósságunk (kb. 20 md\$) fizetési nehézségeink miatt az ELSZEGE NYEDÉS rohamos. Ugyanakkor Ausztria 1988-as szintjéhez felzárkózásunk további 30 md\$ szükséges (pillanatnyilag!). Ez eddig 50 md\$. Nem tudunk megküzdeni az inflációval — bárhogy manőverez (?) a pénzügyminiszter.

A régi Budapest épület-, út-, víz-, csatornahálózata összedőlés előtt áll! Vidéki infrastruktúráról, egészségügyről nem is beszélve.

Ideje volna még a jelenlegi kormányknak felelősséget vállalni és mérlegre tenni az ország és népünk túróképességét. Vagy talán a cél az, hogy a demokráciába való átmenetet *előre* gazdaságilag meghiúsítsák?

Zárai György
építés, igazságügyi szakértő

Szorítok a srácokért. Szorítok azért, hogy vigyék sikerre az ügyet, hogy legyen alkalmuk és lehetőségük bizonyítani: a tehetség, a szorgalom és főleg az *eredmény* nem attól függ, hogy valaki a fővárosban él, vagy „csak” vidéken, de még attól sem, hogy a világ mesterségesen szétválasztott „keleti”, vagy „nyugati” felén született. Számomra a mai nehéz helyzetben is az a tudat — reménység? — ad némi vigaszt, hogy a történelem során a tehetségek többnyire képesek voltak olyan nagy ívű pályát befutni, amelyre a körülményekhez képest lehetőségük nyílt — s a magyar népet sokan tartják tehetségesnek. Talán most nyílik mód arra, hogy e vélekedés igazát bizonyíthassuk önmagunknak, és a világnak is. Talán sikerül. Így, kell legyen, egyszerűen azért, mert nincs más választásunk.

Az első mondatban említett fiatalok hasonló helyzetben vannak, mint mi, a magyarság, nekik is egy nagy próbának kell tülesniük — sikerrel! — annyival könnyebb a dolguk, hogy számukra a feladat tiszta és világos, az eszközök is adottak. „Csak” meg kell oldaniuk a problémát önmaguk, iskolájuk, és a későbbiekben az egész ország javára.

Am, hogy a továbbiakban ne csak rébuszokban beszéljek, lássuk a konkrétumot! Lapunkban már olvashattak arról, hogy a szekszárdi Garay János Gimnázium egy ötven éve érettségizett „öregdiákjától”, dr. Joó Ferencről a számítástechnikához kapcsolódó százezer forint összegű alapítványt, és a program végrehajtásához segítséget nyújtó nagy teljesítményű IBM PS 250 Mod. típusú számítógépet kapott. Az alapítvány lényege, hogy a vállalkozó tanulóknak évente, miután részt vettek az éves előkészítő szakköri foglalkozásokon, egy dolgozatot, egy programot kell elkészíteniük egy adott gazdasági tárgykörben. (Az ideai téma például a bérszámfejtés.) Az iskola vezetősége elbírálja a pályázatok minőségét és az alapítvány törzstőkéje kamatának egy részéből jutalmazza a legjobb munkákat, vagy az egyedüli

Fejlődésünk (egyik) záloga

legkiválóbbat. Így az elérhető legnagyobb összeg most hétezer forint körül van, ami már komoly pénz lehet egy középiskolás fiatal számára.

Az alapítvány fő célja azonban nem (csak) az, hogy a diákok kóstolót kapjanak a való életből, s hogy hozzá szokjanak a tudathoz: minőségi munkáért minőségi ellentételezés jár (van a világnak olyan része, ahol ez így megy...), hanem a szemléletük formálása. Dr. Joó Ferenc véleménye szerint hazánkat a mai gazdasági csődből oly módon lehet csak kivezetni, hogy romlatlan fiatalokat kell felkészíteni egy az eddigi gazdaságpolitikai felfogástól merőben különböző szisztéma kiépítésére, s majdan a vezetésére. Dr. Joó Ferenc azt tartja, hogy aki már ettől a kortól nem készül fel szisztematikusan arra, hogy a tanulmányai alatt a korszerű és hatékony gazdálkodás alapelveit elsajátítsa — az ő fogalmi szerinti igazi üzemgazdász váljék belőle — az a magyar gazdaság számára már halott ember. Tehát már akkor, amikor a fiatalok elkezdik a középiskolát, tudatosan törekedniük kell erre, ezért döntött úgy, hogy volt gimnáziuma javára teszi meg az alapítványt és ajándékozza a számítógépet.

Feltehető, hogy sokak számára furcsának és szokatlannak hatnak az előbb elmondott tézisek a korán elkezdett tudatos karrierépítéstől a számítástechnikai ismeretek fontosságának hangsúlyozásán keresztül a sajátosan felfogott üzemgazdász szerep privilegiálásáig, azonban a józan ésszel átgondolt következtetés nem lehet más, mint hogy dr. Joó Ferencnek igaza van. Vélekedésének megalapozottságát nemcsak azért fogadhatjuk el, mert spekulatív úton is könnyen belátható, hanem — s főleg — azért, mert a világ

A karrier építését már a középiskolában kell kezdeni!

egyik legjobban működő vállalatánál az IBM-nél eltöltött közel három évtizedes, eredményes pályafutása támasztja alá. Ezzel el is árultam, hogy az alapítványtevő az utóbbi több, mint harminc évben nem Magyarországon élt, hanem a szomszédos Ausztriában. E tény alaposan meg is nehezítette a helyzetét az adományokkal kapcsolatban, az alapítvány elfogadására — tanácsok, minisztérium, pénzügyi központ pecsétjei — pontosan egy évet kellett várnia, a számítógép behozatalára pedig az egyesült államokbeli kormány adott engedélyt, mivel a COCOM-lista ezt elvileg tiltja.

Ma már szerencsére túl vagyunk azon a felfogáson, amely nem vette jó néven a „nem jó helyről” való beavatkozást, a józan többség belátta, hogy a segítség, s a pozitív szándék a fontos, s nem az, hogy melyik irányból érkezik. Az adományozás második része már sokkal gördülékenyebben bonyolódott le, olyannyira, hogy a múlt héten az érdeklődő garaysta fiatalok hivatalosan és ünnepélyesen is birtokba vehettek a közoktatásban páratlanul nagy kapacitású és modern számítógépet.

A szakkörbe jelentkezett diákok kedves kis ünnepséget szerveztek az ajándékozó tiszteletére, megköszönve az alapítványt és a gépet, majd bemutatót tartottak a már eddig is megszerzett tudásukból, kihozták a gépből grafikai képességeinek egy részét, de még így is szép ábrákat láthattunk s következtethetünk a gépben rejlő hatalmas lehetőségekre.

Az ünnep után jött a hétköznap: a fiatalok azonmód megkezdték a tanulást, dr. Joó Ferenc irányításával belevetették magukat a bérszámfejtés rejtelmeibe. Legtöbbjüknek szemmel lát-

hatóan szokatlan és nehezen követhető volt az IBM-nél megszokott iram és fokozott munkatempó — amely „ott” azonban általános — de a lelkesedés talán nem csökkent túlságosan. Ezért írtam a cikk elején, hogy szorítok, hogy legyen elég kintarításuk végigvinni a kurzust, a legfiatalabbaknak akár még az elkövetkező négy éven át is. Bízom benne, hogy sikerül bizonyítaniuk, a magyar diákok sem rosszabbak más nemzet gyerekeinél s ha megkapják mindazon lehetőségeket — sőt, még esetleg jobbat, gondolva a számítógépre — mint ami máshol természetesen, akkor ugyanolyan teljesítményre is képesek — legalább.

S mindezt nem egy túlzó nemzeti büszkeség mondatja velem, hanem az a tudat, hogy az utóbbi negyven év legnagyobb bűné, az emberek gondolkodásról való leszoktatását kizárólag európai mércével is műveltek, jólképzettek számítógépes emberfők sokaságával lehet ellensúlyozni, ha nem akarunk félgymagot sorba sülyedni.

S e sziszifuszi munka egyik alapeleme lesz az olyan korszerű számítógép példái, amely most a Garay Gimnázium birtokában van. Hiszen „neki”, illetve inkább „nekik” csak a legszigorúbban helyes matematikai elveken alapuló igazságokat lehet beadni — úgy, hogy abból jó végeredmény jöjjön ki — „számukra” nem léteznek párt-, vagy félmegoldások. Ami fehér vagy fekete, az is marad, függetlenül attól, hogy a kezelőjük vörös-e, vagy sem.

Ezért van nálunk nagy jövőjük; s ezért *kell*, hogy a szekszárdi gimnázium minél nagyobb mértékben használja ki azt a lehetőséget, amelynek most birtokába jutott.

Wagner Dezső

Ezt hallhatják, ezt láthatják

október 30 – november 5-ig

Hétfő

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: A hét zeneműve. 8.50: A hét költője: Csorba Győző. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Hagyományápolók. 11.35: Szép remények. 12.40: Rólunk van szó! 12.45: Egy hazában. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Értékmegőrző. 14.35: Kóruspódium. 15.00: Az olvasás gyönyörűsége. 15.30: Zenei Tükör. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Miska bácsi negyedórja. 16.30: Nyitnikék — Kisiskolások műsora. 17.00: Eco-mix. Gazdasági magazin. 17.30: Beszélgetés zenéről. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Györe Zoltán: Két muzsikás egy hazában. 19.50: Gong. 20.00: PAF-műsor. 21.00: Fejezetek a rádiórendezés történetéből. 22.00: Hírvilág. 22.33: Halló, itt vagyok! 23.30: Schubert: I. szimfónia

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben. 9.05: A Zsebrádiószínház bemutatója. 9.25: Egy énekes — több szerep. 10.00: Magyarán szólva. 10.15: Rockzene CD-n. 11.05: Hogy tetszik lenni? 11.35: Karel Valdauf saját keringőt és polkát vezényli. 12.10: Nóták. 12.53: Kis magyar néprajz. 13.05: Slágermúzeum. 14.00: Kettőtől ötig... 17.05: Kölyök-rádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Vissza... Lengyelországból. 23.10: Sporthíradó. 23.20—0.14: Rockújság.

BARTÓK RÁDIÓ

9.06: Baróti István orgonahangversenye a Mátyás templomban. 10.34: Felejthetetlen arcok az Operaházból. 11.01: Kamarazene. 12.05: Zenekari muzsika. 13.00: Magazin mozaik. 14.00: Hazatérés idegenből. 14.30: Cherubini: d-moll vonósnégyes. 15.00: Szimfonikus zene. 17.06: Richard Strauss: A rózsalovag. 18.30: Tört/rész. 19.05: Follow me! Angol társalgás kezdőknek. 19.20: Kommt mit! Alapfokú német társalgás. 19.35: Kapcsoljuk a Magyar Rádió márványtermét. Kb. 22.00: Szimfonikus zene. Kb. 23.03: Operaáriák. 23.30: A hét zeneműve.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírma-gyarázatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Élő egyház. 9.00: Hírek. 9.10: Földköz-elben. 9.40: Nyugati folyóiratszema. 10.00: Hírek. 10.10: Zene-szó. 10.40: Nyitott szemmel. 10.50: Nyugati le-vél. 11.00: Hírek. 11.10: Protestáns vi-

lág. 11.40: Irodalmi műsor. 12.00: Dé-li harangszó—Hírek. 12.10: Múlt idő, jelen idő. 13.00: A Mai nap és műsor-ismertetés. 13.25: A munka világa. 13.50: Nyugati levél. 14.00: Hírek. 14.10: Zene-szó. 14.40: Hobby. 14.50: Párizsi magyar figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés—Délutáni randevú. 16.00: Hírek. 16.10: Múlt idő, jelen idő. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzet-közi sajtószemle. 18.00: Hírek, ma-gyar és világhíradó. 18.40: Irodalmi műsor. 19.00: Hírek. 19.10: Periszkóp. 19.40: Figyelő. 20.00: Hírek, magyar és világhíradó. 20.40: Kelet-európai szemle. 20.50: Magyar lapokból idé-zünk. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzet-közi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Zene-szó. 23.00: Hírek. 23.10: Periszkóp. 23.40: Figyelő. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzet-közi sajtószemle. 0.25: Kelet-európai szemle. 0.35: Magyar lapokból idé-zünk. 0.45: Műsorzárás. 20.00: Össz-játék. 21.05: A Rádió Dalszínháza. 22.31: Rockzene.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Két férfi, egy eset. 10.10: A HÉT. 11.10: Delta. 11.35: Képűjság. 16.30: Hírek. 16.35: Déli videoujság. 16.45: Sári. 16.55: Mi legyenek? 17.40: Három nap tévé-műsora. 17.45: Szám-adás. 18.00: Egy szó, mint száz. 18.45: Reklám. 18.50: Esti mese. 19.00: Új cim-cim. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Ha lúd, legyen sovány! 21.15: Panoráma. 22.00: Reklám. 22.05: Az apostagi zsinagóga. 22.10: Tudatos hasadás. 23.10: Híradó 3.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.00: Hétfőn hatkor. 18.25: Gyerekeknek! 19.00: A Forsyte Saga. 19.50: TV2. 20.00: Körzeti tévéstúdiók műsora. 20.55: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Telesport. Kb. 23.00: TV2 — Napzárta.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: TV-naptár. 8.25: Hírek. 8.30: Dositej Obradovic. 8.45: Gyermekműsora. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsor-ismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Oktatóműsor. 18.05: Számok és betűk. 18.25. Látó-kör. 19.10: Időjárás. 19 '3: Rajzfilm.

19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Drámaest. 21.05: Komoly zenei műsor. 21.50: TV-napló III. 22.10: Éjszakai program. 0.10: Hírek. 0.15: A keddi műsor ismertetése.

2. műsor: 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Hírek. 17.50: TV-naptár. 18.00: Zágrabi panoráma. 18.15: A sport világa. 19.30: TV-napló. 20.00: Külpolitikai műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Kis koncert. 21.15: Filmsorozat. 22.10: Dokumentumest. 23.40: A keddi műsor ismertetése.

Kedd

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Szonda. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Nemzetiségeink zenéjéből. 11.35: Szép remények. 12.45: Világhírlap. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: PAF-műsor. 14.35: Dzsesszmelódiák. 14.55: Marad-e még valami? 15.00: „Ezredforduló” 15.35: Byrd: A csata — szvit. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Muzsikáló természet. 16.20: Kérhetek valamit? 17.00: A siker és lehetőségei. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk — a zenéről. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.45: Gulyás László: Békési esték. 20.00: Ismeretterjesztő műsor. 20.30: Orosz Júlia operettfelvételeiből. 21.00: Fejezetek a rádiórendezés történetéből. 22.00: Hírvilág. 22.30: Kapcsoljuk... Kb. 23.30: Operakettősök.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben. 9.05: Társalgó. 10.00: Füliszöveg. 10.05: Operettkedvelőknek. 11.05: Helykereső. 11.20: APRÓ-CSEPRŐ — gyerekekről. 11.40: Ki kopog? 12.10: Asztali muzsika. 13.05: Popzene sztereóban. 14.00: Iránytű. 15.05: Csúcsforgalom. 17.05: Tárca-szól! 17.30: Helykereső. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Táncházi muzsika. 19.30: Daráló. 20.00: Mi történt? 21.05: Tükörképek. 21.15: Rólunk van szó! 21.20: Nótakedvelőknek. 22.20: Vándormotívumok az irodalomban: az elvágyódás. 23.10: Sporthíradó. 23.20: A dzsessz története.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: A kamarazene kedvelőinek. 10.01: Zenekari muzsika. 12.05: Az aranykakas. 13.00: Rádiószínház. 14.00: Purcell: 106. zsoltár. 14.11: Salzburgi Mozart Hét — 1989. 15.45: Labirintus. 16.05: Richard Strauss: A rózsalovag. 18.30: A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécs-

ről. 19.35: Ünnepi hangverseny a Budapesti Evangélikus Gimnázium újraindulása alkalmából a Zeneakadémia nagytermében. 21.05: Kurtág György műveiből. 21.31: Bruno Walter vezényli a Columbia szimfonikus zenekart. 22.36: Nyelvrokonaink zenéje. 23.01: Narovcsati krónika.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

6.00: Kezdődik a nap. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Az élet megy tovább. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Periszkóp. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó, hírek. 12.10: Földközben. 12.40: Nyugati folyóiratszema. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Magyar lapokból idézünk. 14.00: Hírek. 14.10: Periszkóp. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni revü. 16.00: Hírek. 16.10: Autórádió. 16.40: Hobbi. 16.50: Párizsi magyar figyelő. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Magyar lapokból idézünk. 19.00: Hírek. 19.10: Emberek, művek, események. 19.40: A technika világa. 20.00: Hírek. 20.40: Könyvismertető-sorozat. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Az élet megy tovább. 23.00: Hírek. 23.10: Emberek, művek, események. 23.40: A technika világa. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Könyvismertető sorozat. 0.45: Műsorzárás.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Panoráma. 9.55: Az Országházból jelentjük... 16.50: Hírek. 16.55: Pannon Krónika. 17.05: Nachrichten. 17.10: Nasa obravovka. 17.40: Betűreklám. 17.45: Szám-adás. 18.00: RTV Közönségszolgálat. 18.05: Szép magyar tánc. 18.10: Nők a pult mögött. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: A korona ékköve. 21.00: Reklám. 21.05: Az Országházból jelentjük... 21.45: Stúdió '89. 22.30: Új Nyitott Könyv. Örkény István: Búcsú. 23.05: Híradó 3.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.00: Telesport. 18.25: Gyermekeknek! 18.48:

Ezt hallhatják, ezt láthatják

október 30 – november 5-ig

TV2. 19.00: A dezertőr. 20.30: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.50: Napzárta. 22.35: Alvilági kérő. 23.05: Gondolkodó. Kb. 23.50: TV2.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIO

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: TV-naptár. 8.25: Hírek. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.15: Éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Tudományos program. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Lottóhúzás. 20.05: Játékfilm. 21.40: TV-napló III. 22.00: Kapcsolásos magazin. 23.30: Hírek. 23.35: A szerdai műsor ismertetése.

2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. 17.05: TV-naptár. 17.15: Iskolatelevízió műsora. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Szlavóniai és baranyai körzeti program. 19.30: TV-napló. 20.00: Komolyzenei műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Második világháború. 21.40: Szórakoztató kedd. 23.10: A szerdai műsor ismertetése.

Szerda

KOSSUTH RÁDIO

8.20: Eco-mix. Gazdasági magazin. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Népdalkörök énekelnek. 11.36: Szép remények. 12.45: Törvénykönyv. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Illyés Gyula-műsor. 14.30: Családi szöttek. 15.00: Népzenei Hangos Újság. 15.38: Szeretném meghallgatni! 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Éneklő Ifjúság. 16.25: Test-őrségen. 17.00: Radioton korongokról! 17.05: Poggyász. 17.30: Beszéljünk zenéről. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Magyar népdalok. 19.50: Gong. 20.00: A külpolitikai rovat műsora. 20.30: Gáti István operaáriákat énekel. 21.00: Az ifjúsági rádió bemutatója. 22.00: Hírvilág. 22.30: A kilencvenes évek. 22.40: Vonzáskör. 23.10: Évszázadok mesterművei.

PETŐFI RÁDIO

8.05: Rivaldafényben. 10.05: Hajszygyökerek. 10.20: Magnóról magnóra. 11.05: Családi tükör. 11.40: Mi van a szobában? 12.10: Nóták. 13.05: A tegnap slágereiből. 14.00: Akár hifi, akár nem... 15.05: Zenerulett.

17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Garázs. 19.35: Egy hajóban. 20.05: Albumajánlat. 21.05: Zenés kívánság-műsor. 22.00: Kérem a papírokat! 23.10: Sporthíradó. 23.20—0.14: „A dalnak vége”.

BARTÓK RÁDIO

9.08: Barokk muzsika. 9.46: Massenot: Thais. 10.50: Az aranytű. 12.50: Régi olasz fúvósímuzsika. 13.00: A tékozló ország. 14.00: Századunk zenéjéből. 15.07: Kamarazene. 15.43: Országok, tájak népzeneje. 16.05: A Liszt Ferenc Kamarazenekar játszik. 17.00: Kapcsoljuk a ... stúdiót. Kb. 18.00: Operarészletek. 18.30: A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: Por favor. Spanyol nyelvlecke kezdőknek. 19.20: Follow Through. Angol társalgás középfeladatoknak. 19.35: Francia muzsika. 20.30: Varga Tamás-műsor. 21.00: Új lemezeinkből. 22.13: XX. századi operákból. 23.09: Nyelvkonaink zenéje. 23.30: A Nemzetközi Rádióegyetem műsorából.

SZABAD EURÓPA RÁDIO

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hír-magyarítások, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószerle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobbi. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószerle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismertető-sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádióegyetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószerle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismertető sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvszerle. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Mérlegen. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószerle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvszerle. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószerle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Mérlegen. 0.45: Műsorzárás.

TV1

9.00: Képjóság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: A lép világa. 9.55: Hármastorna. 10.40: Stúdió '89. 11.25: Képjóság. 16.30: Hírek.

16.35: Algéria nemzeti ünnepe. 16.45: Déli videoújság. 16.55: Správy. 17.05: Esti mese. 17.15: Telesport. 17.25: Ferencváros — Admirá Wacker labdarúgó KEK-mérkőzés. 20.00: Híradó. 20.30: Reklám. 20.35: A villámsújtotta angyal. 21.45: Reklám. 21.50: Unokáink sem fogják látni. 22.30: Mozart: Requiem. 23.30: Híradó 2.

TV2

17.00: Képjóság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 19.00: Az idő és a szél. 19.51: TV2. 21.00: Hírek. 21.05: TV2. 21.45: Napzárta. 22.30: Magyar rövidfilm. Kb. 22.55: TV2.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIO

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: TV-naptár. 8.30: Pipi a Hosszú Harisnya. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Dokumentumműsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Filmest. 22.35: Tv-napló III. 22.55: Angol nyelvű hírek. 23.00: Éjszakai program. 01.00: Hírek. 01.05: A csütörtöki műsor ismertetése.

2. műsor: 16.25: Műsorismertetés. 16.30: Hírek. 16.35: TV-naptár. 16.45: A világ végtelenségébe. 17.15: Iskolatelevízió műsora. 17.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Karlovaci, siseki, gopici, varazdini és bjelovari körzeti program. 19.30: TV-napló. 20.00: Sportszerda. 23.05: Hírek. 23.12: Időjárás. 23.15: A csütörtöki műsor ismertetése.

Csütörtök

KOSSUTH RÁDIO

8.20: Ez aktuális. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Cigány népdalok. 12.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: A külpolitikai rovat műsora. 14.35: Népdalok. 15.00: Szórol szóra. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Dallamok nyomában. 16.45: Labirintus. 17.00: A falu fejfái. 17.30: Fúvóegyüttesek felvételeiből. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.30: Esti Magazin. 19.23: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Népdalfeldolgozások két klarinéttra. 19.50: Újraolvastva. 20.00: Tanakodó. 21.00: Diszkotéka.

22.00: Hírvilág. 22.30: Maholnap. 23.30: Elgar: Enigma változatok.

PETŐFI RÁDIO

8.05: Rivaldafényben. 9.05: Idősebbek hullámhosszán. 10.05: Hajszygyökerek. 10.20: Operaslágerek. 10.50: Peres, poros iratok. 11.05: Bióritmus. 11.25: Gramofonszárak. 12.10: Hallgató-nóták. 13.05: Nosztalgiahullám. 14.00: Lelátó. 14.30: Dr. Spiegl József portré. 15.05: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. 15.20: Tip-top parádé. 16.00: Játék — tízezer forintért. 17.05: A mi utcánk... 17.30: Gordiusz. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Telefon-dorlat. 19.30: A Poptarisznya dalaiból. 20.20: Ha én lennék... 21.05: Szeplőtlen Kelemen. 21.27: Híres primások — szomorú temetések. 21.55: Rádiószínház. 23.10: Sporthíradó. 23.20: Pop-rock műhely.

BARTÓK RÁDIO

9.08: A zenemester. 9.49: Szimfonikus zene. 10.17: Rádiószínház. 10.46: Karl Dittersdorf műveiből. 11.36: Jan Peerce operaáriákat énekel. 12.05: Romantika kamaramuzsika. 13.00: Hallgassuk újra! 14.00: A Berliini Filharmonikus Zenekar hangversenye. 15.41: Beethoven: Asz-dúr szonáta. 16.05: A Consort of Musicke együttes hangversenye. 17.26: Abu Hasszán. Részletek Weber operájából. 18.00: Új lemezeinkből. 18.30: A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: MIKRO-fon. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermet. Kb. 21.40: Régi fúvószene. 22.10: Napjaink zenéje. 23.24: A túlélő.

SZABAD EURÓPA RÁDIO

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hír-magyarítások, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószerle. 9.00: Hírek. 9.10: Rádióegyetem. 9.30: Hölgyválasz. 10.00: Hírek. 10.10: Kommentár nélkül. 10.40: Könyvszerle. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószerle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Autórádió. 12.40: Hobbi. 12.50: Párizsi magyar figyelő. 13.00: A mai nap és műsorismertetés. 13.30: A politikai gondolkodás története. 13.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.50: Mérlegen. 14.00: Hírek. 14.10: Kommentár nélkül. 14.40: Könyvszerle. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Rádióegyetem. 16.30: Hölgyválasz. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószerle. 18.00: Hírek. 18.40: A politikai gondolkodás története. 18.50: Mérlegen. 19.00: Hírek. 19.10: Szerkesztők fóruma. 19.40: Figyelő.

Ezt hallhatják, ezt láthatják

október 30 – november 5-ig

20.00: Hírek. 20.40: Kelet-európai szemle. 20.50: Keresni és találni. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A mai nap késő esti kiadása. 22.30: Hölgyválasz. 23.00: Hírek. 23.10: Szerkesztők fóruma. 23.40: Figyelő. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Kelet-európai szemle. 0.35: Keresni és találni. 0.45: Műsorzárás.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Az emberi test. 9.35: Szia, Mami! 10.05: Mozgató. 10.15: Képűjság. 17.15: Hírek. 17.20: Pannon Krónika. 17.30: Vjesti. 17.40: Bébi és társai. 18.05: Négy nap tévé-műsora. 18.10: Hármass csatoma. 19.00: Reklám. 19.05: Esti mese. 19.15: Lottósorsolás. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Gyászvers. 20.15: Szomszédok. 20.45: Reklám. 20.50: Hírháttér. 21.35: Négy miniatűr. 22.10: Ki is volt Dr. Kulka Frigyes? 23.05: Híradó 3.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.53: TV2. 19.00: Feleségem a sztár. 20.15: TV2. 20.20: Telesport. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.35: Napzárta. 22.20: „Légy híve rendületlenül...” 22.50: Nézőpont. Kb. 23.20: TV2.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIO

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: TV-naptár. 8.30: Szmogossok. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Guldenbergék. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Politikai magazin. 21.05: Szórakoztató műsor. 22.20: TV-napló III. 22.40: Angol nyelvű hírek. 22.45: Éjszakai program. 0.45: Hírek. 0.50: A pénteki műsor ismertetése.

2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. 17.05: TV-naptár. 17.15: Iskolatelevízió műsora. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: TV-napló. 20.00: Szórakoztató műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Nyitott könyv. 21.25: Művészeti est. 22.55: A pénteki műsor ismertetése.

Péntek

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Ismeretterjesztő műsor. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Népdalok, néptán-

cok. 11.36: Virágboszorkány. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Erről beszélünk... 14.18: Kulcsin. 14.32: Fúvószenekari hangverseny a 6-os stúdióban. 15.00: Magyar Írás. 15.50: Versarchívumunkból. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Hangoló. 17.00: Mi van a kosárban? 17.30: Slágerfilmek — filmslágerek. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.20: Levelekre röviden. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Pászti Miklós feld.: Őt régi katonanóta. 19.50: Gong. 20.00: Tudósok a közéletben. 20.30: Az Állami Népi Együttes felvételeiből. 21.00: Kilátó. 21.45: Hajszyágyökerek. 22.00: Hírvilág. 22.30: Bagoly.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben. 9.05: Egy fejezet a magyar repülés történetéből. 10.00: Kertbarátok műsora. 10.05: Radioton korongokról! 10.09: A heavy metal kedvelőinek. 11.05: Neveletlenek. 12.10: Nóták. 12.53: Édes anyanyelvünk. 13.05: Pophullám. 14.00—16.55: Péntektől péntekig. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Garázs. 19.35: Reggeli csúcs — esti lista. 21.05: A Stúdió 11 élő hangversenye a 8-as stúdióból. 21.30: Cigányféléra. 22.00: Az élő népdal. 22.10: A kutya, akit Bozzi úrnak hívtak.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Felejthetetlen hangversenyek. 10.26: Zengjen a muzsika! 10.56: Magyar művészek operafelvételeiből. 11.30: Zenekari muzsika. 13.00: Hallgassuk újra! 14.00: A Magyar Rádió és Televízió énekkara madrigálokat énekel. 14.22: Zenetörténeti értéktár. 15.09: Sosztakovics: Katyerina Izmajlova. 16.05: Újraolvasva. 18.20: A Magyar Néphadsereg rézfúvós kvintette Pezel-szonátákat játszik. 18.30: A Gordiusz-tól kérdezték... 19.05: A szovjet hegedűiskola. 19.35: Bécsi kamaramuzsika. 20.30: Rádióhangversenyekről. 21.00: Schumann: Az Éden és a péri — oratórium. 22.37: Magyar zeneszerzők. 23.06: Kódexek zenéje.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírnyelvények, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgató a szó. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Rádiógyetem. 12.30: Hölgyválasz. 13.00: A Mai nap és

műsorismertetés. 13.30: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgató a szó. 16.40: A politikai gondolkodás története. 16.50: Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világgazdasági magazin. 19.40: Tiszta forrás. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgató a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világgazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Magyar politikai magazin. 0.45: Műsorzárás.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna. 9.10: „Egy óra múlva itt vagyok...” 10.45: Képűjság. 16.50: Hírek. 17.00: Évgyűrűk. Kb. 17.30: Teka. Kb. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. 18.00: Tudósítás a Magyarországi Szociáldemokrata Párt kongresszusáról. 19.00: Esti mese. 19.10: Tévémozi előzetes. 19.25: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Tévémozi. 21.40: Erzsébet-díj előzetes. 21.45: Bródy. 22.30: Híradó 3.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 18.00: Volt egyszer egy család. 20.20: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Hárman egy témáról. 22.15: A szerelem és a véletlen játéka. Kb. 23.45: TV2 — Napzárta.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIO

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: TV-naptár. 8.30: A szíriaiak. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk — vetélkedő. 18.30: Népzenei műsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: A megbélyegzett tizenkettő. 21.00: TV-poszter. 21.30: TV-napló III. 21.50: Kulturális magazin. 22.50:

Angol nyelvű híradó. 22.55: Éjszakai program. 0.55: Hírek. 01.00: A szombati műsor ismertetése.

2. műsor: 17.10: Műsorismertetés. 17.15: Hírek. 17.20: TV-naptár. 17.30: A tudomány világából. 17.45: Kritikus pont. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Panoráma 15. 19.30: TV-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Parlamenti krónika. 21.15: Nedeljko Dragic — Képek emlékezetből. 21.40: Raoul Walsha filmciklusából. 23.05: A szombati műsor ismertetése.

Szombat

KOSSUTH RÁDIÓ

8.30: Családi tükrök. 9.05: Színes népi muzsika. 10.05: Ismét — a javából! 12.30: A népművészet — éhkoppon. 13.00: Klasszikusok délidőben. 13.49: Énekeljük együtt! A középhullámon. 14.10: Ipargazdák. 14.20: Mindennapi irodalmunk. Az URH-sávon: 14.00: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 14.50: Csajkovszkij: Csipkerózsika. 15.00: A világlíra gyöngyszemei. 15.10: Új Zenei Újság. 16.00: 168 óra. A középhullámon: 17.30: A szülőföld muzsikája. Az URH-sávon: 17.30: Közvetítés a Csepel—Ú. Dózsa és a Rába ETO—FTC bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 17.50: Vukán György szerzeményeiből. 18.15: Hol volt, hol nem volt... 18.45: Szemle. 19.10: Radioton korongokról! 19.15: Remekírók hangszalagon. 19.18: Alekszej Tolsztoj regénye. 20.15: Romantikus kamaramuzsika. 20.47: Szabálytalan portré Dárázs Árpádról. 21.35: Hajszyágyökerek. 22.10: Sporthíradó. 22.25: Európa hangversenytermeiből. 23.43: Régi híres énekesek műsorából.

PETŐFI RÁDIÓ

8.08: Népszerű muzsika — világhírű előadók. 8.40: Őt kontinens hét napja. 9.05: Tövises és virágok. 10.00—12.00: Szombat délelőtt. 12.10: Jó ebédhez szól a nóta. 13.05: Daráló. 13.35: Hangok és visszhangok. 14.00—16.55: Magunkat ajánljuk. 14.00: Színről színre. 14.45: Hetet egy csapásra. 15.05: Fejezetek a rádiórendezés történetéből. 17.05: Újdonságainkból. 17.30: 4x4 — Játék. 18.30: Slágerlista. 19.05: A Rádió Dalszínháza. 21.05: Nagy nevetetők. 21.45: Kapcsoljuk a szekszárdi Babits Mihály művelődési központot. 22.30: Bemutatjuk a Crossroads együttes „Bluegrass emlékek” c. country lemezét. 23.15—0.14: Éjszakai klub.

BARTÓK RÁDIÓ

8.19: Híres orgonaművészek felvételeiből. 9.10: Látogatás a Gdanski Operában. 10.00: Hangfelvételek

Ezt hallhatják, ezt láthatják

október 30 – november 5-ig

felsőfokon. 11.47: Híres előadó-művészek felvételeiből. 12.05: A Híres előadó-művészek felvételeinek folytatása. 12.30: Follow me! Angol társalgás kezdőknek. 12.45: Kommt mit! Alapfokú német társalgás. 13.00: Kívánságműsor szombaton. 14.00: Gundula Janowitz operaáriákat énekel. 14.30: Hi-Figyelő. 15.05: Lemezbörze helyett. 16.05: Új kompakt lemezeinkből. 16.39: James Galway fuvolázik. 17.30: Aranyalbum. 18.35: A Kölni Musica Antiqua együttes játszik. 19.05: Szimfonikus zene. 20.15: Mindennapi irodalmunk. 20.45: Zene-történeti érdekességek. 21.27: Opera-finálék. 22.00: Így láttam Bartókot. 23.02: A hű folyó.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

7.00: Kezdődik a nap: hírek, hír-magyarazatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: A munka világa. 8.35: A hallgatók fóruma. 8.55: Napi kalendárium. 9.00: Hírek. 9.10: Zenés üzenetek. 10.00: Hírek. 10.10: Világgazdasági magazin. 10.40: Tiszta forrás. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó — hírek. 12.10: Zenés üzenetek. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.20: A hallgatók fóruma. 13.40: Magyar politikai magazin. 14.00: Hírek. 14.10: Világgazdasági magazin. 14.40: Tiszta forrás. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni randevű. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgatók fóruma. 16.30: Gondolatforgató. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Csillagok és sávok. 17.45: Nemzetközi hetilapszemle. 18.00: Hírek. 18.10: Magyar- és világhíradó. 18.40: Magyar politikai magazin. 19.00: Hírek. 19.10: Hazai napló. 19.40: Egy hét Kelet-Európában. 19.50: Hétvégi levél. 20.00: Hírek. 20.10: Magyar- és világhíradó. 20.40: Irodalmi program. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Csillagok és sávok. 21.45: Nemzetközi hetilapszemle. 22.00: Hírek. 22.10: Sport. 22.20: Nyugati levél. 22.30: Nyitott szemmel. 22.40: Nyugati folyóiratszemle. 23.00: Hírek. 23.10: Hazai napló. 23.40: Egy hét Kelet-Európában. 23.50: Hétvégi levél. 24.00: Hírek. 0.02: Nemzetközi hetilapszemle. 0.17: Csillagok és sávok. 0.52: Műsorzárás.

TV1

8.55: Képűjság. 9.00: Tévétna gyerekeknek. 9.05: Az élővilág egysége. 9.20: Játsszunk színházat. 10.05: Hangvilla. 10.40: Reklám. 10.45: A korona ékköve. 11.40: Nas ekran. 12.10: Képűjság. 14.05: Képűjság. 14.10: Csengetés. 14.50: Betűreklám. 14.55: Kertész Magda: Nem értem a nöket... 15.55: Reklám. 16.00: Van

benne valami. 16.45: Tájékp. 17.30: Tudósítás a Magyarországi Szociáldemokrata Párt kongresszusáról. 18.30: Szomszédok. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Vers mindenkinnek. 20.10: Halálraítéltek '56. 22.50: Reklám. 22.55: Híradó 3.

TV2

14.00: Képűjság. 14.15: TV2. 14.55: Kölyökidő. 15.20: Bűvészparádé. 15.45: TV2. 15.55: Rába ETO—Ferencváros. 17.50: TV2. 18.25: Gyerekeknek! 18.48: TV2. 19.00: Linda. 19.50: TV2. 20.00: Rockstúdió. 20.40: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Nina. Kb. 23.05: TV2 — Napzárta.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.45: Műsorismertetés. 8.50: TV-naptár. 9.00: Válogatás az iskolatelevízió műsoraiból. 10.30: Hírek. 10.35: Elmulasztották — nézzék! 14.30: Játékfilm gyerekeknek. 16.00: Hét TV-nap. 16.45: TV-napló I. 17.00: Népzenei műsor. 17.30: Drámasorozat — ism. 18.30: Dokumentumműsor. 19.15: Időjárás. 19.30: TV-napló II. 20.05: A mai sport. 20.15: Pozitív nulla. 21.05: A végzetes medence. 22.35: TV-napló II. 22.50: Angol nyelvű hírek. 22.55: Éjszakai program. 0.55: Hírek. 01.00: A vasárnap műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: TV-napló. 20.15: Zenei est: A macedon zene napjai. 21.45: Hírek. 21.50: Résztvevő és tanú: Florika Stefan — a kultúra berkeiből. 22.20: Sportszombat. 22.40: Az idő képei. 23.25: A vasárnap műsor ismertetése.

Vasárnap

KOSSUTH RÁDIÓ

8.30: Énekszóval, muzsikával. 9.00: Emberségek. 10.05: Örökzöld dallamok. 10.54: Édes anyanyelvünk. 11.00: Gondolat-jel. 12.15: Harminc perc alatt a Föld körül. 12.45: Faragó Vilmos jegyzete. 12.55: Népdalkörök pódiuma. 13.20: Mit üzen a Rádió? 14.10: Művészlemez. 14.56: Rendezte: Bozó László. Odüsszeia. 16.05: Komolyzenei lemezlovas. 17.00: Választó. 18.00: Decsényi János: Sírfelirat Aquincumból. 18.15: Hol volt, hol nem volt... 18.40: Remekírók hangszalagon. 18.43: Alekszej Tolsztoj regénye. 20.27: Szvjatoszlav Richterrel Szibériában. 21.05: Operaest. 22.10: Sporthírek. 22.15: Ádám Jenő: Tulipán — népdalszvit. 22.45: Verseit elmondja: Csorba Győző. 23.00: Nagy mesterek — világhírű előadó-művészek.

PETŐFI RÁDIÓ

6.00: Dallamkóktól. 7.05: A görög katolikus egyház félórása. 7.35: Vasár-

napi orgonamuzsika. 8.05: A varázsló tanítványa. 8.54: Mese-zene gyerekeknek. 9.05: Klasszikus operettek. 10.05: Ollózó. 11.10: Vasárnapi kóktól. 12.03: Jó ebédhez szól a nóta. 13.05: Mikrofonpróba. 14.00: Budapesti Művészeti Hetek. 14.52: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa énekel. 15.05: Táskarádió. 16.00—21.00: Poptarisznya. 21.05: Szeplőtlen Kelemen. 21.27: Társalgó. 22.22: Dzsessz a 80-as években. 23.10: Sporthírek. 23.15—0.14: HiFi-varieté.

BARTÓK RÁDIÓ

6.03—7.59: Népszerű muzsika — koránkelőknek. 8.13: James King operaáriákat énekel. 8.35: Sztanyiszlav Bunyin Chopin-zongorahangversenye. 10.05: Új Zenei Újság. 10.50: Eszperantó híradó. 11.00: Otto Klemperer hangversenyfelvételeiből. 12.18: Kamarazene. 13.00: Kis magyar néprajz. 13.05: Szemle. 13.30: Operarészletek. 14.15: Rockújság. 15.10: Az Arnold Schönberg kórus hangversenye. 16.05: Rádiójáték-Szín. 17.00: Új kompakt lemezeinkből. 18.00: A népdal Britten műhelyében. 18.20: Yo-Yo Ma gordonkázik. 18.30: A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.35: Ferencsik János vezényel. 20.35: Terhes örökség. 20.58: Bemutatjuk Pat Matheny „Letter from Home” lemezét. 22.00: Két trió. 23.00: Diszkoéka.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ

7.00: Hírek. 7.05: Földközben. 7.35: Nemzetközi hetilapszemle. 7.50: Műsorismertetés. 7.55: Napi kalendárium. 8.00: Hírek. 8.05: Gondolatok vasárnapra. 8.10: Hazai napló. 8.40: Egy hét Kelet-Európában. 8.50: Hétvégi levél. 9.00: Hírek. 9.05: Napi kalendárium. 9.10: Protestáns világ. 9.40: Irodalmi műsor. 10.00: Hírek. 10.05: A munka világa. 10.30: Gondolatforgató. 11.00: Hírek. 11.05: Élő egyház. 11.55: Napi kalendárium. 12.00: Déli harangszó — hírek. 12.10: Földközben. 12.40: Nyugati folyóiratszemle. 13.00: Hírek. 13.10: Zenés üzenetek. 14.00: Hírek. 14.05: Gondolatok vasárnapra. 14.10: Egy hét Kelet-Európában. 14.20: A politikai gondolkodás története. 14.30: Gondolatforgató. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni randevű. 16.00: Hírek. 16.05: A munka világa. 16.30: Zene-szó. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Múlt idő, jelen idő. 18.00: Hírek. 18.10: Magyar- és világhíradó. 18.40: Hobbi. 18.50: Párizsi magyar figyelő. 19.00: Hírek. 19.10: Protestáns világ. 19.40: Történelmünk útja. 20.00: Hírek. 20.10: Magyar- és világhíradó. 20.40: Nyitott szemmel. 20.50:

Nyugati levél. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Élő egyház. 22.00: Hírek. 22.10: Sport. 22.20: Hétvégi levél. 22.30: Gondolatforgató. 23.00: Hírek. 23.10: A hallgatók fóruma. 23.30: Hazai napló. 24.00: Hírek. 0.02: Múlt idő, jelen idő. 0.52: Műsorzárás.

TV1

9.05: Családi torna. 9.10: Kémény-mesék. 9.35: Thomas és Thomas bácsi. 10.05: Kerek világ. 10.20: Korról korra. 10.40: Mi-tu-ház. 10.55: VÁEV BRAMAC SE—VIRUM SORGENFRI HK férfi kézilabda-mérkőzés. 12.15: Képűjság. 15.40: Képűjság. 15.45: RTV Közönségszolgálat. 15.50: Ajándék a MÁV-nak. 17.20: Betűreklám. 17.25: A kölcsönkapott Föld. 17.40: Reklám. 17.45: Telis-televideo. 17.50: Delta. 18.20: Képes nő-ták. 18.45: Reklám. 18.45: Esti mese. 19.00: A HÉT. 20.00: Híradó. 20.15: Gyilkosság trükkökkel. 21.45: Reklám. 21.50: XX. századi portrék. 22.50: Telesport. 23.05: Képűjság.

TV2

9.00—12.00: Tévémagiszter. 14.00: Képűjság. 14.15: TV2. 15.00: A Forsyte Saga. 15.50: TV2. 16.00: Szinbád nyolcadik utazása. 16.43: TV2. 16.53: TV2. 18.25: Gyerekeknek! 18.45: TV2. 19.00: Premier. 21.45: Tudósítás a Magyarországi Szociáldemokrata Párt kongresszusáról. Kb. 22.25: TV2 — Napzárta.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.30: Barázdák. 9.15: Műsorismertetés. 9.20: Hírek. 9.30: Vasárnap délelőti gyerekeknek. 11.00: Barázdák. 12.00: Oktatóműsor. 13.00: A tengeri hullámok leánya. 13.50: Vasárnap délután. 16.30: Ülé-rás. 17.05: Játékfilm. 18.45: Rajzfilmsorozat. 19.10: TV-fortuna. 19.30: TV-napló. 20.00: Balkán expressz. 21.00: Játékfilm. 22.30: TV-napló. 22.50: Angol nyelvű hírek. 22.55: Éjszakai program. 23.00: Hírek. 23.05: A hétfői műsor ismertetése.

2. műsor: 7.50: Műsorismertetés. 7.55: Hírek. 8.00: Éjszakai program. 10.00: Engedjék meg, hogy önökhez forduljunk. 13.15: Sportdélután. 19.30: TV-napló. 20.00: Tudományos ismeretterjesztő film. 20.45: Tegnap, ma, holnap. 21.00: Költészet. 21.35: Sportszemle. 22.35: A hétfői műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát naponta közöljük.

Az RTL PLUS, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

Rádió, televízió

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Ez aktuális. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: „Énekeltem én: Viasz Piroska”. 12.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: (A külpolitikai rovat műsora). 14.35: Az Állami Népi Együttes zenekara játszik. 15.00: Szóról szóra. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Neked szól! 17.00: (A belpolitikai rovat műsora). 17.30: Kálmán Imre operettalaiból. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.30: Esti Magazin. 19.23: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Györe Zoltán: Dal tizenegy hangszerre és cimbalomra. 19.50: Gáll István: Mementó. 20.00: Háló. 21.00: Hangszerek, hangszínek. 22.00: Hírvilág. 22.30: (Ismeretterjesztő műsor). 23.00: Operaest.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben. 9.05: Idősebbek hullámhossza. 10.05: Hajsztálygyökök. 10.20: Operaslágerek. 10.50: Peres, poros iratok. 11.05: A mi korunkban! 11.25: Tip-top parádé. 12.10: Muzsikánál nincs jobb barát. 13.05: Nosztalgiahullám. 14.00: Lelátó. 14.30: Betörök ellenében. 15.05: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. 15.20: Osztrák folk-hangverseny Keszthelyen. 16.00: Bemutatjuk Komár László új nagylemezét. 17.05: A mi utcánk... 17.30: Gordiusz. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Jut eszünkbe... 19.30: A Poptarisznya dalaiból. 20.20: Drót. 21.05: A kolorádóbogár. 21.30: Moldován Stefánia és Bárány Paál László nótákat énekel. 21.50: A Magyar Rádió Karinty Színpada. 23.20—0.14: Törzsasztal.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Zenekari muzsika. 10.20: Felix Austria. Interjú az Osztrák Kultúra Intézet igazgatójával. 10.50: Muzsorgszkij operáiból. 12.05: Kamarazene. 14.00: Az Athéni Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának hangversenye. 15.44: A müncheni Cappella Antiqua Énekegyüttes felvételeiből. 16.05: Cilea: Adriana Lecouvreur. 17.15: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. Kb. 18.15: Speer dallamok fúvóhangszerreken. 18.30: A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. 19.05: Óriások vállán. 19.35: Budapesti Zenei Hetek. közben: Kb. 20.20: Szegeden újra otthonra leltem. Kb. 21.40: Operaáriák. 22.03: Évszázadok kamarazenéje. 22.50: A népdal Britten műhelyében. 23.04: Rádiójáték-Szín.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétna nyugdíjasoknak. 9.10: Az emberi test. 9.35: Utolsó menedék. Jugoszláv természetfilm. 11.00: Mozgató. 11.10: Képűjság. 17.05: Hírek. 17.10: Pannon Krónika. 17.20: Vjesti — hírek szerbhorvát nyelven. 17.30: Hármast csatona. 18.15: Négy nap tévéműsora. 18.25: Reklám. 18.30: Bébi és társai. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. 19.00: Reklám. 19.05: Esti mese. 19.15: Lottósorsolás. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Szeretlek, szeress! Csehszlovák film

— 1980. 21.40: Reklám. 21.45: Hazai Tükör. 23.05: Híradó 3.

TV2

Sugár Ágnessel és Dömsödi Gáborral
17.00: Képűjság. 17.15: TV2. Benne: Reklám — Riportok — Időjárás — Zene. 17.45: Mozaik. Telefonos játék. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! Thomas és Thomas bácsi. 18.53: TV2. 19.00: Dollárpapa. Magyar film — 1956. 20.36: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. Benne: Nézze meg az ember! 21.40: Látom a hajódat az út végén. Jugoszláv tévédráma. 22.45: Napzárta. 23.30: Nézőpont. Kb. 24.00: TV2.

RTL PLUS

6.00: Halló Európa — Jó reggelt Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: Ön következik, Al Mundy. 11.45: Sztárügyvédek, trükkök, perek. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Csaiádsorozat. 14.15: Forró komputerszerem. Angol—amerikai film. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: A Springfieldek története. Családsorozat. 16.50: Gazdagok és szépek. Családsorozat. 17.15: Játékshow. 17.45: Pronto Salvatore. 17.55: Hírek. 18.00: New York őrangyala. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.10: Karlchen. 19.12: Időjárás-jelentés. 19.20: A hétmillió dolláros nő. Akciófilmsorozat. 20.15: A 214-es repülőszázad. Kalandfilmsorozat. 21.10: Egy kémnél több. Amerikai film. 22.50: Hírek. 23.00: A virginiai férfi. Olasz western. 1.40: Esti mese felnőtteknek. 1.45: Műsor-zárás.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás-jelentés. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás-jelentés. 7.39: Üzleti hírek. 7.58: Időjárás-jelentés. 8.00: Egyveleg. Könnyűzenei koncertek, klipek. 15.30: Európa rockja. Fialok, zene, divat. 16.30: Hullámhosszon. Élő telefonos műsor. 18.30: Nino Firetto zenés műsora. 19.30: Időjárás. A tavalyi év sorozataiból. 20.00: Klasszikus filmek: Sárga felhős. 1950-ben készült brit bűnügyi film. 22.00: Hírek, időjárás. 22.15: Éjszakai mozi: Távoli lövés. 1976-ban készült amerikai bűnügyi film. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Időjárás. A tavalyi klasszikus sorozatokból. 0.50: Egyveleg. 2.00: Műsor-zárás.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Sportmagazin. 17.10: Esély a daloknak. Pascal Sevran varietéje. 17.30: Konyhatíkok. Michel Oliver receptjei. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.20: Pihenőidő. 19.00: Teleturisztika. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Sirokkó. 21.00: Észak—Dél. 21.25: Hírmagazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Hiányjelek. Irodalmi magazin. 23.45: Océaniques. Kulturá-

lis magazin. 0.20: Frankofon területek. Ma: Mauritánia. 0.50: Műsor-zárás.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: Műsorismertetés. 8.15: TV-naptár. 8.25: Hírek. 8.30: szmogosok. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai műsor — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Sorozat gyerekeknek. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Guldenbergék. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Panoráma. 21.05: Vetélkedő. 22.15: TV-napló III. 22.35: Éjszakai műsor. 0.35: Hírek. 10.40: A pénteki műsor ismertetése.

2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. 17.05: TV-naptár. 17.15: Iskolatelevízió műsora. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Dalmáciai körzeti program. 19.30: TV-napló. 20.00: Szórakoztató műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Alkotók, művek... 21.25: Művészeti est. 22.55: A pénteki műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

Szabad Európa Rádió csütörtöki műsor

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagazinok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Rádióegyetem. 9.30: Hölgyválasz. 10.00: Hírek. 10.10: Kommentár nélkül. 10.40: Könyvszemle. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangzó. 12.10: Autórádió. 12.40: Hobb. 12.50: Párizsi magyar figyelő. 13.00: A mai nap és műsorismertetés. 13.30: A politikai gondolkodás története. 13.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.50: Mérlegen. 14.00: Hírek. 14.10: Kommentár nélkül. 14.40: Könyvszemle. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Rádióegyetem. 16.30: Hölgyválasz. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: A politikai gondolkodás története. 18.50: Mérlegen. 19.00: Hírek. 19.10: Szerkesztők fóruma. 19.40: Figyelő. 20.00: Hírek. 20.40: Kelet-európai szemle. 20.50: Keresni és találni. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A mai nap késő esti kiadása. 22.30: Hölgyválasz. 23.00: Hírek. 23.10: Szerkesztők fóruma. 23.40: Figyelő. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Kelet-európai szemle. 0.35: Keresni és találni. 0.45: Műsor-zárás.

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentés nélkül az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

A lényeg
veszik el

Kick-box

magyar
módra

A hazai kick-box is — akár csak amerikai elődje — gyakorlatilag „hídként” szolgált a full contact versenyszabályok, illetve a professzionális karate elismertetéséhez. A gond csak az, hogy míg Amerikában győzött a professzionista szemlélet, a magyar kick-boxosoknak nem sikerült a nemzetközi „hivatásos” mezőnybe fölverekedniük magukat. Ennek hátrányai mostanra jelentkeztek. Ugyanis az amerikai profi mezőny fokozatosan hozzáadódott a thai-box kívánta színvonalra. Ebből fakadóan egyre keményebbek lettek a szabályok. Például nem kötelező a lábfejtő használata — ez úgysem az ellenfelet védi, hanem a lábícsontokat, viszont irreálisá teszi a küzdelmet. Megengedik a vádli és a combizmok támadását, ami K. O. felület, hiszen a kellően „szétrúgott” lábú versenyző nem tud felállni. A kesztyűk egyre kisebbek, a menetidők egyre hosszabbak lettek. Így az amerikai kick-boxosok legjobbjai ma már számos küzdelmet vívtak thai-boxerekkel és profi bokszolókkal.

Ezzel szemben a hazai kick-box szabályok elsődlegesen azt a versenyzőt védik, aki nem tud vereséget szenvedni. Ezt a célt szolgálja az ormótlan, 12 unciás, „csöves” kesztyű bevezetése, a sípcsontvédő és lábfejtő (szintén 12 unciás együtt!) használatának kötelező tétele. Így ugyanis mindenfajta hatékony lábtechnika alkalmazása lehetetlenné válik. Blokként a kick-boxosok általában kettős fedezékbe menekülnek — a hatalmas kesztyű meg is védi őket minden támadástól. A menetidők irreális volta — 3x2 perc — is tulajdonképpen lehetetlenné tesz mindenféle küzdelmet. Természetesen tiltott a láb támadása, a könyékütések, térdvégcsapások használata.

Mindezek a körülmények a jól felkészített versenyzőket csak akadályozzák — hiszen azokat a technikai tudásuk védi. Ami itt alkalmazhatatlan

— ez viszont a gyenge sportolók számára hallatlan előnyökkel jár. A hazai kick-box versenyek színvonalát elsődlegesen a jelenlegi szabályrendszer határozza meg, amelyik miután lehetetlenné teszi a reális küzdelmet, nézhetetlen, lapos meccseket eredményez. Nem fogadható el a hazai kick-box szakág versenyszabályainak azon indoklása, hogy az ún. veszélyes technikák alkalmazását tiltják csak, illetve hogy e páncélszerű védőfelszerelés elhagyása veszélyeztetné versenyzőik épségét.

Nem fogadható el, mégpedig azért, mert ezeket a kick-box szabályok által tiltott fogásokat, illetve a kisebb védőfelszerelést előíró szakágak (az 5x3 perces menetidőben és 8 unciás kesztyűben küzdő thai-box, ahol a szem és a heretámadásokon kívül minden technika használata engedélyezett; illetve a 2x3 percben küzdő, kesztyűt nem használó kyokusinkai, ahol viszont a fejre ütés tilos) versenyein — a sorozatos kihívások dacára — sem jelentek meg. Viszont az előbb említett szakágak több kick-box versenyen részt vettek, és nem egy aranyérmet nyertek azokon. Vagyis e védőfelszerelés — nézetem szerint — a hazai kick-boxosok felkészületlenségét hivatott takargatni.

Míg az amerikai *professzionális* kick-boxról elmondható, hogy betöltve sporttörténelmi hivatását, lépcsőül szolgált az abszolút Martial Artsként jelentkező thai-box számára (a thai-box legjobbjai egyben a kick-box Európa- és világbajnokai is), addig a magyarországi kick-box fejlődésképtelenségéből adódóan mindinkább a hazai karateélet kerékkötőjévé vált. Ez a sportág nézettségén is lemérhető.

Lugosy Kornél

Gódorné az osztrákokat erősíti

Címeres mezcseré — pénzért

A bennfentesek már régóta tudtak arról, hogy Gódorné Nagy Mariann, a Hypobank Südstadt egyik idegenlégiója előbb-utóbb Ausztria női kézilabda válogatottjában fog szerepelni. A 33. évében járó játékos, aki korábban több mint 250 alkalommal szerepelt a magyar nemzeti együttesben, kedden megkapta az osztrák állampolgárságot, s így éppen Magyarországon, az Elegant Kupán mutatkozik be új „hazája” csapatában.

Nem lepett meg, hogy az osztrákokkal Mariann is megérkezett Szolnokra, a torna főhadiszállására — mondta Szabó István, a magyar válogatott vezető edzője. — Innen-onnan többször hallottam arról, hogy beadta honosítási kérelmét.

Gódorné azt hangoztatja, a magyar szakvezetés már nem számított rá...

Nem igaz, amit állít. Nagy szükség lett volna egy jó formában játszó Gódornéra, hiszen a jobbállövő poszton tulajdonképpen csak a debreceni Bocsinéra számíthatok. Az elmúlt hónapokban többen, és többször beszélgettünk Mariannal, de ő valamennyiünknek nemleges választ

adott a meghívásra. Azt hajtogatta, hogy belefásult, belefáradt a több mint egy évtizedes szereplésbe, hiszen már 1975-ben is tagja volt a világbajnoki bronzérmét szerzett magyar válogatottnak.

— Mi lehet az oka, hogy mégis megváltoztatta véleményét?

— Ismerem annyira Mariannt, hogy tudjam róla: nem szerelemből mondott igent az osztrákok felkérésének. Úgy tűnik, az anyagiak minden másnál fontosabbak, már semmi sem számít, csak a pénz beszél.

— Mi a véleménye Gódorné eljárájáról?

— Szerintem egy ilyen kiemelkedő képességű, elismert játékosnak semmilyen körülmények között nem lenne szabad címeres mezt cserélnie, s korábbi válogatottbeli társai ellen pályára lépnie. Más sportágbeliek is játszanak külföldi klubcsapatban, ám meg sem fordul a fejükben, hogy „átigazoljanak” egy ellenlábás válogatotthoz. Am sokkal jobban haragszom rá amiatt, hogy játssza a mártír szerepét, sajnálatja magát, s egyenes beszéd helyett csak kifogásokat keres — fejezte be nyilatkozatát Szabó István.

Förster francia lett

Megkapta a francia állampolgárságot Karl-Heinz Förster, az Olympique Marseille csapatának egykori nyugatnémet válogatott labdarúgója. A hátvéd 1982-ben Spanyolországban, majd 1986-ban Mexikóban tagja volt az NSZK vb-döntős együttesének, amely mindkét alkalommal éppen újdonsült honfitársait ütötte el a továbbjutástól.

Franciaországban jelenleg három idegenlégiós szerepelhet egy csapatban, s az Olympique Marseille a kö-

zelmúltban olyan klasszisokat szerződtetett, mint a brazil Carlos Mozer, az uruguayi Enzo Francescoli és az angol Chris Waddle. Bernard Tapie klubelnök ezután közölte Försterrel: amennyiben továbbra is kezdőember szeretne maradni, vegye fel a francia állampolgárságot. A játékos nem volt nehéz meggyőzni.

A marseille-i közönség a jelentések szerint nagy lelkesedéssel üdvözölte a franciává lett Förstert, aki egyébként megtartotta eredeti nevét, tehát nem lett Charles-Henri belőle.

Olimpiai falu a tengeren

Hamburg városának élenjárói már korábban bejelentették, hogy pályáznak a 2004. évi nyári olimpia rendezésére, most pedig újabb bejelentéssel álltak elő: már a négy évvel korábbi, azaz 2000-es játékok jogát is megpróbálják megszerezni. Ami e döntésre készítette a nyugatnémet város vezetőit: a 2000-es olimpiára eddig csak két másik város, Izisztambul és Peking jelentette be, hogy házigazda szeretne lenni, és úgy vélik, hogy így több eséllyel pályázhatnak. Az észak-német kikötőváros ugyanakkor fenntartja jelentkezősét a 2004. évi játékokra is. Egy érdekes bejelentést máris tettek: jelezték, ajánlatukban szerepelni fog az is, hogy a sportolók, vezetők a város híres kikötőjében, húsz személyes hajókon kapnának szállást.

Ez már a mélypont?

Európa-bajnokság — magyarok nélkül

Szombaton és vasárnap férfi és női cselgáncs csapat Európa-bajnokságot rendeznek Bécsben, a rangos viadala azonban magyarok ezúttal nem utaznak. A miéretté Keserű József szövetségi kapitány adott választ az MTI munkatársának.

— Az ok egyszerű: képtelenek vagyunk olyan hét dzsúdóst szőnyegre állítani, akikkel nem vallanánk szégyent — nyilatkozta a szakvezető. — Jelen pillanatban mindössze három súlycsoportban, a 60, a 65 és a 71 kg-ban rendelkezünk nemzetközi szintű versenyzőkkel. Ilyen körülmények között nem érdemes benevezni a kontinensviadala, hiszen semmi esélyünk nem lenne az eredményes szereplésre.

— *Elkeseredettségét nem a világbajnoki kudarc okozza?*

— Sajnos tény, hogy a belgrádi vb előtti felkészülésünk nem úgy sikerült, amint azt elterveztük. Ennek elsősorban tőlünk független okai voltak, hiszen legjobbjainkat sérülések, magánéleti gondok hátráltatták. Idehaza pedig súlycsoportonként egy-egy jó versenyzőnk van, s ha a kiemelkedő klasszisokkal valami történik, nincs aki a helyükre lépjen. És vannak olyan kategóriák, amelyekben egyetlen nemzetközi szintű cselgáncsozónk sincs. Ilyen például a 86 és a 95 kg. A 78 kg-ban Zsoldos Zsolt kitűnően szerepelt a helsinki EB-n, de az utóbbi hónapokban betegsége és katonai szolgálta miatt sokat kihagyott — mondta végezetül Keserű József.

Aranykezü plávik

Senkit sem lepett meg a Jugoplastika Split nagyszerű helytállása után a római McDonald's kosárlabdatornán, hogy a csapat 21 éves, 207 centis sztárját, Toni Kukocsot megkörnyékezték a torna győztes Denver Nuggets vezetői. Az NBA-csapat mindenáron meg akarja szerezni a sokoldalú tehetséget.

— Az 1990—1991-es évadtól szeretnének szerződtetni a denveriek, de még nem mondtam igent, mert több más tengerentúli klub is figyelemre méltó ajánlattal jelentkezett — mondta Kukocs, aki két mérkőzésén 48 pontot szerzett.

Óriási a jugoszláv kosarasok iránti érdeklődés az NBA csapatainál. Kukocs klubtársát, Dino Radját már megszerezte a Boston Celtics a következő szezonra, hárman pedig már november elején pályára lépnek a most kezdődő évadban: Vlade Divac (Los Angeler Lakers), Zarko Paspalj (San Antonio Spurs), és Drazen Petrovics (Portland TrailBlazers).

Jó főpróba a spanyol meccs előtt

Magyar utánpótlás — Görög utánpótlás 2—1 (2—1)

Kispest, Bozsik-stadion, 150 néző.
V: Bujics (jugoszláv)

Magyarország: Gelei — Mónos, Bimbó, Bánfi, Bordás — Máriás, (Horváth), Szabó, Csucsánszky, Somogyi — Bácsi (Rugovics), Petres (Jónás).

Görögország: Karkamanisz — Pavlopulosz, Kalpakisz, Burasz, At-

anassziadis — Dalkidisz, Aposztolu, Karasszavidisz — Petrakis, Tur-szunidisz, Kasszapisz.

A magyarok a mérkőzés nagy részében fölényben játszottak, s ha jobban összpontosítanak, komolyabban veszik a 90 percet, akkor biztosabb győzelmet is arathattak volna.

Gólszerzők: Bácsi (4. p.), Petres (24. p.), illetve Dalkidisz (36. p.)

II. MAVAD Rali: öt nap — kétezer kilométer

Már csak néhány nap, s kezdődik a II. Magyar MAVAD Rali, amelyen négykerék-meghajtású kocsik és enduró motorok indulnak. A MAVAD TOURS, a 4WD Club-Budapest és az Olasz DRV Technoresina cég közös rendezvényén a mezőny kedden Budapesten rajtol, s szombaton ugyancsak a fővárosban érkezik célba.

Dr. Tóth Géza a MAVAD Rt. elnöke-vezérigazgatója, Bányai István, a cég gazdasági igazgatója, a szervezőbizottság elnöke és L. Kelemen Gábor sajtófőnök szerdán a Trófea Vadászkeret étteremben tájékoztatták az újságírókat a közelgő eseményről.

Elmondták, hogy a tavalyi 1600-zal szemben ezúttal már 2000 km-es távot (ebből 1200 km gyorsasági szakasz) jelölték ki. A résztvevők, akik az ötnapos verseny során körbejárják Magyarországot, Debrecenben, Szegeden, Balatonföldváron és Sopronban pihenhetik ki az út fáradalmait.

A viadal iránt lényegesen nagyobb a versenyzők érdeklődése, mint egy évvel korábban, most már 42 autó és 24 motor sorakozik fel a starthoz. Az olaszok és osztrákok mellett magyarok is szerencsét próbálnak, utóbbiak közül a legismertebb Zsembery Barnabás, aki az enduró, tehát a megbízhatósági túramotoros Európa-bajnokságon idén az 5. helyen végzett kategóriájában.

Az autósoknál 11 osztályba sorolják az indulókat, külön értékelik az amatőröket és külön a profikat, míg a motorosoknál hét osztályban hirdetnek végeredményt. A négykerékűeknél az abszolút győztes 30 000 forintos pénzjutalmat kap a Konzum Bank Részvénytársaságtól, míg a legjobb motoros a MAVAD TOURS-nak, a MAVAD Rt. utazási irodájának a költségén üdülhet Magyarországon.

Az ünnepeles eredményhirdetés szombaton késő este Budapesten, a Hotel Pentában lesz.

Ilyen sem volt még

Jászberényi hokis siker Kijevben

Alighanem először fordul elő, hogy a jégkorong-nagyhatalomnak számító Szovjetunióból magyar hokis sikerről érkeznek hírek. A jászberényi Lehel SE csapata három mérkőzésen vendégszerepelt Kijevben, s ezek közül két összecsapást megnyert. Az igazsághoz tartozik, hogy a hűtőgépgyáriak az idén éppen az ukrán fővárosból erősítettek, mégpedig egy teljes sorral.

A Lehel SE először a kijevei Testnevelési Főiskola csapata ellen korcsolyázott a jégre, s a jászberényiek nagyszerű játékkal 11—6-ra győztek. Kisebb hullámvölgy következett, hiszen a második találkozó az első ligás — ez a Szovjetunióban másodosztályt jelent, mivel a legjobbak a Szuper Ligában szerepelnek — SZVSSZM Kijev együttesétől 9—2-es vereséget szenvedtek, miután egy kihagyás következtében 5 perc alatt hét gólt kaptak. A visszavágón azután nem kis meglepetésre a Lehel SE legyőzte neves ellenfelét, ami már csak azért sem akármilyen teljesítmény, mert az SZVSSZM Kijev a közelmúltban fölényesen verte a magyar válogatottat is...

Kedden este megérkezett és szerdán már edzett is az Ú. Dózsa jégkorongcsapatának két csehszlovák idegenlégiója. A 32 éves hetvenöt éves válogatott Jindrich Kokrment és a 36 éves háromszoros válogatott Milos Tarant. Korábban a szuperligás Litvinov együttesében kergette a pakkot. A középcsatár Kokrment jól ismert játékos a jégkorong világában, hiszen világbajnoki ezüstéremmel is büszkélkedhet. Mind elmondták, a magyar hokiról semmit sem tudnak, bár Kokrment tavaly Skóciában játszott, és ott látta a BEK mérkőzésen szereplő Ú. Dózsát. Újdonság számukra, hogy Magyarországon szabadtéren zajlik a bajnokság, ugyanis utoljára gyermekkorukban hokiztak nyitott pályán.

A lila-fehérek edzője, a Nyitráról érkezett Rákóczi Rudolf nagy reményeket fűz a két csehszlovák játékoshoz. Velük kiegészülve a Dózsanak komoly esélye van arra, hogy szoros mérkőzéseket vívjon a bajnok Ferencvárossal és a szovjet hokisokkal megerősödött Jászberénnyel. A két új szerzemény már szombaton pályára lép Kazinbarcán a Magyar Kupa elődöntőjében az FTC ellen.

***

— m —

Szerdán mondtunk csütörtököt

Magyarország—Görögország 1—1 (0—0)

Magyarország:

Disztl, Sallai, Pintér, Limperger, Keller J., Kozma, Détári, Kovács, Bognár, Fischer, Kovács (Kiprich, Boda).

Görögország:

Papadopulosz, Karageorgiu, Hatzimisiadis, Deligiannis, Musztakidisz, Vutirtszasz, Niobliasz, Papadopulosz, Marangosz, Borbokisz, Dimitriadisz (Zakakosz).

Mint ismeretes, a vezető görög klubok kupakötelezettségük miatt nem engedték el játékosait válogatottjukkal Budapestre, így valójában egy görög B válogatott ellen játszott a magyar válogatott. Am az első játékrészben ez egyáltalán nem látszott a pályán. Összjátékbeli pontatlanságunk, körülményeskedéseink az ezzel párosuló enerváltságunk a Málta elleni kettős vergődést idézte. Mindezt fémjelozte, hogy a jobbára védekezésre berendezett görögök ezen az álmosan csordogáló játékból legalább annyi „veszélyt” jelentettek a kapura, mint a magyarok.

Valamivel élénkebb lett a játék, kétszer is a hálóba került a labda. Előbb mindjárt szünet után Szekeres lőtt 20—22 méterről szép gólt, majd válaszként Barbakosz kilépett az alvó, és még a vezetéson örömködő magyar védők közül, és a kifutó Disztl fölött a kapuba lőtt. (1—1)

De megint „leült” a meccs. Kiprich és Szekeres becsérelése sem hozott alapvető változást. Az egyik görög csere Zakkasz viszont eldönthette volna a meccset, de előbb egy sakk-matt helyzet után ügyetlenkedett, majd ezt követően szemfüles lövését a kapufa mentette. A görögök fűgőbbek, energikusabbak voltak. Megmentő volt a gyér számú nézősereg számára a hármas sípszó. Így méginkább aktuális a kérdés: kinek, minek volt jó ez a mérkőzés...? (Mint ismeretes, a görögök nem akartak jönni.) Mert ez a silány produkció nem másra, mint a magyar futball újbóli lejáratására volt jó.

— bégyé —

Az angoloknak már van kire mutogatni

„Követeljük, hogy az európai szövetség egyenlő mércével bírálja a hasonló jellegű cselekedeteket, és azonnali hatállyal tiltsák ki a holland csapatokat kontinens küzdelmeiből” — ezt a felhívást tették közzé az angol labdarúgó szurkolók az Ajax — Feyenoord bajnoki mérkőzésen kitört botrány után.

Ismert, hogy az elmúlt hónapokban a kontinensről száműzött angolok „örökébe” a németalföldi „szurkolók” léptek, s tevékenységüknek köszönhetően szinte hejtente hallani valamilyen

rendbontásról. A szigetországiakat 1985-ben, a brüsszeli Heysel stadionbeli verekedést követően zárták ki az európai kupákból, s az UEFA azóta sem engedélyezte visszatérésüket.

„Pályáinkon manapság már alig fordulnak elő erőszakos cselekmények — mondta Tony Kershaw, az Angol Futballrajongók Szövetségének elnöke. — Ennek ellenére példátlan szigorral jártak el klubjainkkal szemben. Mellesleg megjegyzem: a mieink még sohasem robbantottak bombát a stadionokban.

— A Columbia Broadcasting System, azaz a CBS televíziós társaság szerezte meg az 1994. évi, lillehammeri téli olimpiai játékok kizárólagos amerikai televíziós közvetítési jogát. Az amerikai tévétársaság és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság vezetői hosszú tárgyalássorozat után Lausanne-ban, a NOB székhelyén kötötték meg a szerződést, amelynek értelmében a CBS 300 millió dollár jogdíjat fizet az olimpiai bizottságnak. Az aláírók élén Juan Antonio Samaranch, a NOB spanyol elnöke szerepelt, a további két aláíró pedig Arna Myhrvold, a Lillehammeri Olimpia Szervezőbizottságának elnökhelyettese és Neal Pilson, a CBS Sports elnöke volt.

A tizedik díszdoktor

Mint ismeretes, a csütörtökön este Budapestre érkező dr. Joao Havelange-ot, a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség brazil elnökét szombaton délelőtt a Testnevelési Főiskolán díszdoktorrá avatják. Hogy miért kapja a 73 éves sportember ezt az elismerést, arról dr. Istvánfi Csaba, az intézmény rektora nyilatkozott. — Egyetemünk doktori szabályzata értelmében a Honoris Causa címet a doktori tanács javaslata alapján az egyetemi tanács adja azoknak, akik a testneveléssel kapcsolatos bármilyen szakterületen, illetve a tudományban kiemelkedő teljesítményt érnek el.

Fiatal sakkozók jutalmazása

Szerdán a Magyar Sakk Szövetségben dr. Lakó László, a szövetség főtítkára jutalmakat nyújtott át a kolumbiai Tunjában illetve a Puerto Rico szigetén rendezett korosztályos világbajnokságokon sikerrel szerepelt magyar fiatal sakkozókknak: Mádl Ildikónak (Meressjev SE, 20 évesek korcsoportja, 2. helyezés), Lékó Péternek (DUTÉP, 10, 3), Grábics Mónikának (Statisztika, 14, 4), Varga Zalánnak (Péti MTE, 16, 5) és Gyimesi Zoltánnak (DUTÉP, 14, 6).

Köszöntjük

DÖMÖTÖR

nevű olvasóinkat.

Dömötör a Demeter önállósult magyar alakváltozata. A két név úgy él egymás mellett, mint a Dienes és a Dénes. Míg azonban a Dienes mint régies alak megszűnt, a szögedies Dömötör és a Demeter egymás mellett él. Történetileg tekintve a Demetert a szláv Dimitirből származtatják, míg a Dömötör az ő-ző nyelvjárásban alakult ki. Tény az, hogy Tányértalpu koma neve Dömögő Dömötör s Szeged főterének Árpád-kori kis román tornyát is Dömötör toronynak nevezik a Fogadalmi templom mellett.

A Nap kél: 6.18 órakor
nyugszik: 16.38 órakor

A Hold kél: 3.01 órakor
nyugszik: 15.07 órakor

Marad a szép ősz

Folytatódik a kellemes ősz, fátyolos napsütéssel, éjszakai ködfoltokkal, gyenge légmozgással. Eső nem lesz. A hőmérséklet hajnalra 5, 10, kora délutánra 19, 24 fok közé várható.

Nem akarok nyavalyogni

Nem akarok nyavalyogni, mert semmi okom nincsen rá. Biztos értesülést erről a nyugatnémet Quelle Áruház katalógusából szereztem. Igaz, fájó szívvel és sóvár szemmel néztem a szebbnél szebb ruháknak, amiről nálunk még csak álmodni sem lehet. Hiszen a választékhoz piac szükségeltetik, a piachoz pedig pénz. S nekünk egyikből sincsen sok.

A katalógusból viszont megtudtam, hogy érzésem csalóka és nem felel meg a valóságnak. Ugyanis a gyerekruhák ára nálunk pontosan annyi, mint az NSZK-ban. Ott már 30 nyugatnémet márkáért kapható igazán szép gyermek téli dzseki, ami feketepiaci áron átszámolva 1500 forint, ennyiért vesztegetnek már dzsekit a

SZÁVAI KALENDÁRIUM

Géza | Október 26: Dömötör

Fölfelé tör Dömötör

Dömötör

Valamit mindig kiötöl,
S nem csak úgy, hatra-vakra
Jut el az ötről a hatra.
S hogyha rááll egy csapásra,
Hét legyet üt egycsapásra.

Dömötör napja

Vendel nap mellett Dömötör az őszi pásztorünnepek másik híres napja. A juhászok ünneplik. Zentán és környékén a régi juhászfamiliák emlegetik, hogy „Dömötör juhászt táncoltat” — vagyis ekkor az időjárás már nem kedvez a kint tartózkodó juhásznak és nyájának. A hideg szél táncra perdíti a fagyoskodó juhászt, de a jószág is didereg. Egyébként mindenütt, nemcsak Zentán, azt tartják, ha Dömötör napján fúj a hideg szél, akkor kemény télre kell felkészülni.

Cseh Gábor Szekszárdon élő festőművész képeiből nyílt kiállítás Pécsen a Magyar Néphadsereg Helyőrségi Klubjában (Pécs, Kosuth L. u. 13.). Vásznaín Szekszárd és Gemenc soha újra nem látható tájait, részleteit — csak családi körben, emlékként élő embereket — örökít meg dokumentumértékkel. A művész 50. jubileumi tárlatát október végéig tekintheti meg a látogató.

Cs. H.

A Fauna Klub következő foglalkozását ma este 18 órakor tartja *Ami az adásból kimaradt... címmel. „Az állatok és mi” c. tv-sorozat háttéréről és visszahangjáról, videovetítéssel (a film témája az illegális állatkereskedelem)*

Vendégeink: Bojti Irén, a Fekete István Állatvédő Egyesület elnöke, a tv-sorozat szerkesztője dr. Surányi Lajos, a Fővárosi Állategészségügyi Intézet igazgatója Sós Mária, a tv-sorozat rendezője a KVM, a Föv. Tanács, a BM és más, ebtartásban illetékes hatóságok, társadalmi szervezetek delegátusai, akik meghívásunkat elfogadják.

Témánk: az ebtartási rendeletek újra szabályozásának vitája.

Szombaton 14 órakor „Ami a kutyának tudni illik” (Bp. Marcibányi tér 5/a. Művelődési Központ)

MEGHÍVÓ

a Magyar Parasztszövetség Somogy megyei választmányi ülésére

1989. október 28-án (szombaton) 10 órakor a megyei tanács székháza földszinti termében, (Kaposvár, Csokonai u. 3.)

A szervezőbizottság felkéri a megye kigazdait, valamint a megyében élő arany- és ezüstkalászos gazdákat, hogy vegyenek részt a választmányi ülésen.

Gerbovits Jenő országos főtitkár

Utánuk

az özönlé

A hajdani szerkesztő, kitől ama gyakran idézett mondás ered, miszerint a téma az utcán hever, keveset sejtethetett az ezredvég viszonyairól. Ugyanis a téma újabban nem hever, hanem esik, pottyán, dől. Rá, közvetlenül az autó motorházára, szélvédőtüvegére, jobb esetben az országútra, hogy némi manőver segítségével azért ki lehessen kerülni. Az elmúlt hetekben szemtanúja voltam, amint egy Erzsébet-hídon haladó kis Polskit eltalált egy teherautó téglarakományának pár jókora darabja. Október 19-én reggel 9 órakor pedig a 4. számú főút Albertirsa—Pilis közötti szakaszán egy Budapest felé haladó kis teherautóról három (vagy több) 20 literes fémdoboz zuhant le és járatott virtustáncot a szemből közlekedőkkel. Egy régi típusú bordópiros Skoda utasa nem restelt kiszállni és felszedni az elé gurult alkalmatosságot. Meg is lengette, hogy a jóval távolabb lefékezett kis teherkocsi személyzetének segítsen, az azonban oda sem hederített. Megtoldta-foldta az elszakadt rögzítőkötelet, és robotgott tovább a fővárosnak.

Nem tudhatom, megismétlődött-e a későbbiekben is e cseppet sem veszélytelen guri-guri. Elolvastam viszont a fémdoboz tartalmának, a FLUBATEX emulzióképző gyomirtó permetezőszernek a használati utasítását, miszerint „a levet álló-, illetve folyóvízbe, tározóba, vízfolyásba juttatni a csomagolóburkolattal együtt tilos”. Kár, hogy a rakodás szabályairól nem rendelkezett a szövegíró, valahogy így: „A csomagolóburkolat az országútra juttatva is életveszélyes!”

S még kérdik, mitől „mérgező” az ember?!

Pál Zsuzsa

Szekszárdi kiállítás

TÖRTÉNELMI
ZÁSZNOK
BEMUTATÓJA

AZ 505. SZ. IPARI SZAKMUNKÁSKÉPZŐ
INTÉZET és SZAKKÖZÉPISKOLA

kollégiumában

1989 október 26-27-én és 30-31-én
9.00-17.00-ig

M&M SZOFTVERHÁZ KFT

Az M&M Szoftverház Kft
a közeljövőben megnyitja
Szekszárdon számítástechnikai és
híradástechnikai szaküzletét:

- Számítástechnikai gépek; kisgéptől — nagygépig
- Számítástechnikai segédanyagok, leporellók
- Szakkönyvek
- Telex, telefax, fénymásoló, telefonközpont
- Híradástechnikai cikkek
- Szoftverkészítés — megrendelőink igénye szerint
- Szervizszolgáltatás
- Tanfolyamok szervezése, oktatási igény szerinti témában
- Bizományos tevékenység
- Ingyenes szaktanácsadás

Várjuk kedves ügyfelünket!

Cím: 7100 Szekszárd,
Beloianisz u. 1—3. V. emelet (Pártház)
Telefon: 74/12-122

Dátum Lap- és Könyvkiadó ajánlata!

V. Horváth Mária:
Vadászsákmány — nemcsak vadászoknak

— Politika és vadászat? — Vadászkerölcs és vadászkerölcselenség? — Volt-e helyenként jog- és törvénytörés? — Kik vadásztak? — Mire és hogyan? — Kik nem vadásztak? — Hatalom és sport? — Természetvédelmi horror? — Kor-körkép és kör-körkép.

Persze, sok-sok feddhetetlen vadással is találkozhatnak.

A Dátum című szabadelvű napilap olvasói már megismerkedhettek a sorozattal. A megjelenő könyv még közzé nem tett riportokat és véleményeket is tartalmaz.

Postai utánvétellel küldjük megrendelőinknek. Ára: 58,— Ft

Megrendelhető:

Dátum Lap- és Könyvkiadó,
7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

APRÓHIRDETÉS

Keresek régi étkezőbútorit, kisméretű faliorát, kisméretű festményeket, mindenféle régi fémpénzt. „Gyűjtő” jellegre Simontornya, Pf.: 35. Hívásra házhoz megyek.

Eladó 3 szoba összkomfortos gázfűtéses családi ház. Deacs, Ete u. 2.

Gazdálkodásra alkalmas kertés családi ház eladó. Érdeklődni: Bedegkér, Csaba u. 278.

Egy plusz két félszobás lakás eladó Szekszárdon az Alisca utca 19. fsz. 5. szám. Érdeklődni 17 óra után lehet.

Eladó 1990 december végi beköltözéssel Szekszárdon, a Béri Balogh Ádám u. 67. III/10. sz. alatti kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni a helyszínen hétköznapokon 18 óra után. Telefonszám: 74/11-712.

Szálkán kb. 60—80 m²-es helyiség víz, villany (3 fázis) és fűtési lehetőséggel hasznosításra kiadó. Érdeklődni: Várffy, Szálka, Kossuth 71/a, vagy a 74/16-382-es telefonon.

Eladó építkezésből megmaradt 210x90 erkélyajtó hőszigetelt üvegezéssel, SIMOVILL összcucukódó padlásletra, régi áron ÁFA nélkül. Műhelyi, Paks, 7030 Hidegvölgy 2/A.

Nissan Sunny 1,5 GL. 3 éves, vizsgázott, extrákkal, újszerű állapotban, 44 000 km-rel igényesnek eladó. Balatonkeresztúr, Új Élet utca 21. Dr. Moór.

Egyéves 650-es Polski Fiat eladó. Érdeklődni a Szekszárd határában lévő autókereskedésben vagy a 74/16-277-es telefonszámon.

Biztos haszon! Biohumusz-gilisza magas kedvezménnyel eladó. A vásárolt giliszta szaporulatát, valamint a termelt humusz értékesítését szerződéssel biztosítjuk. Téli ültetési technológiát adunk. Érdeklődni: 06-97/42-415, 06-97/41-484.

Blogilliszták reklámáron eladók. Téli ültetési szaktanácsadás, visszavásárlási szerződés esetén OTP- hitel lehetősége. Telefon: 06-97/41-138.

Nemescsincillák felszereléssel, táphomokbiztosítással, legelőnyösebb kedvezménnyel tenyésztőnél eladók, előjegyezhetők. Ugyanott többszörös győztes szülőktől dobermann és hasky (szibériai szánhúzó) kiskutyák. Érdeklődni: Várffy, Szálka, Kossuth 71/a, vagy 74/16-382-es telefonon.

Egyetemi és főiskolai felvételi előkészítőket 6—9 fős csoportokban indít a TALENTUM Oktatási Stúdió BT heti 3 órában matematika, magyar, fizika, kémia, biológia, történelem, földrajz, angol és művészettörténet tárgyakból: Havi részletfizetés: 780,— Ft. Két tantárgyra jelentkezőknek kedvezmény! Beiratkozás 16.30—18 óráig: XII., Kiss J. altábornagy u. 15. (Táncsics Gimn.) Telefon: 06-11/810-160 (Telinformix).

Gépjárműtechnikus állást keres Tolna megyében. „Minden megoldás” jellegre kiadónkba.

A MERUKER Kereskedelmi Részvénytársaság 1989. október 17-én megtartott közgyűlésén hozott határozata alapján felémelt 70 millió Ft értékű alaptőkéjét. A részvényjegyzés kezdő napja a cégbírósági közlés napja, záró napja ettől az időponttól számított 5 nap. A részvényjegyzés helye: a társaság székhelye
MERUKER Kereskedelmi Rt.
Pécs, Kossuth L. u. 3.
Az alaptőkeemelés indoka: piaci, kereskedelmi kapcsolatok bővítése, a társasági vagyongyarapítása.

Eladó azonnali szállítással 1 db Marke Funk típusú (NSZK), 2 dobóállású automata tekepálya (komplett). Érdeklődni lehet: Tolna M. Vendéglátóipari Vállalat Szekszárd, Bezerédj u. 2. Telefon: 06-74/12-573. Nagy János.

**Apécsi Konzum Rt.
és a bonyhádi
RENOVA
Kisszövetkezet
Kft. formában**

ÚJBOLT

MEGNYITJA

október 27-én, 8.30 órakor

BONYHÁDON a Vörösmarty téren, a régi vasbolt helyén

MŰSZAKI SZAKÜZLETÉT

Konyha- és étkezőbútorok,

Bel- és külföldi híradástechnikai berendezések,

Asztali, fali és karórák

Egyéb műszaki és tartós fogyasztási cikkek

Egyes termékekre előrendelést felveszünk!

November 1-től **HITELAKCIÓ!**
ELŐLEG lefizetése nélkül is vásárolható!

**Hirdetését
telefonon is
feladhatja**

Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

DÁTUM

Merősisak

Rég elmúlt gyermekkoromban meghökkenve találkoztam a címben idézett alkalmatlansággal. Tisztelesség ne essék szólván, WC-tisztításra szolgált, azaz de-hogyis vízöblítésű illemhelyen, hanem afféle poityantós fabódében segítette a hulladék másodlagos hasznosítását. (Akkor persze nem mondták ily előkelően.) Furcsa volt a formája, leginkább filmbeli élményeket idézett, s mint kiderült, nem véletlenül: eredetileg rohamsisaknak készült. Am a leleményes kisvárosi ember nem vitte a MÉH-telepre, hiába bizonygatták neki: Gyűjtsd a vasat és a fémét, ezzel is a békét véded!

Mindez arról jutott eszembe, hogy a hírügynökségek világgá repítették: a Szovjetunió hadüpara, ha minden igaz, 1995-re háromnegyed részt átáll a polgári termelésre, s ez hihetileg nagy fellendülést hoz majd. Már most gyártanak rakétaüzemben kerékpárokat, ráadásul a béreket is magasan tartják, ami ellenérzést vált ki. Nem csoda, hiszen odaát négy Magyarországi ember él szegénységben — saját adataik szerint! —, s a jólét is ugyancsak viszonylagos a nyugati szinthez mérve.

Nem tudom, ha negyven évvel ezelőtt a józan paraszti ész képes volt meglátni a rohamsisakban a merősisakot, akkor vajon ma miért nem próbálnak meg hasonlót?! Szerintem ezernyi ötlet gyűlne össze napok, hetek alatt, közülük aztán ki kellene válogatni a használhatókat. Lehet azonban, csupán egyellen nagy ötletük: szeretnék, ha tartósan béke maradna...

Töttös Gábor

Bush beváltja ígéretét

George Bush amerikai elnök szerdán a „lengyel—amerikai hagyományok” hónapjának nyilvánította októbert és felhívta az amerikaiakat: ünnepeljék a legutóbbi lengyelországi politikai reformokat. Az amerikai elnök egyébként csütörtökön írja alá ünnepélyes keretek között döntését, amellyel Magyarország tartósan megkapja az úgynevezett legnagyobb kereskedelmi kedvezményt, valójában a normális kereskedelmi feltételeket az Egyesült Államokban.

Hazánk e kedvezményekben eddig évenkénti hosszabbításal részesült, ami gátolta a tartós kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok kialakulását. Bush már koráb-

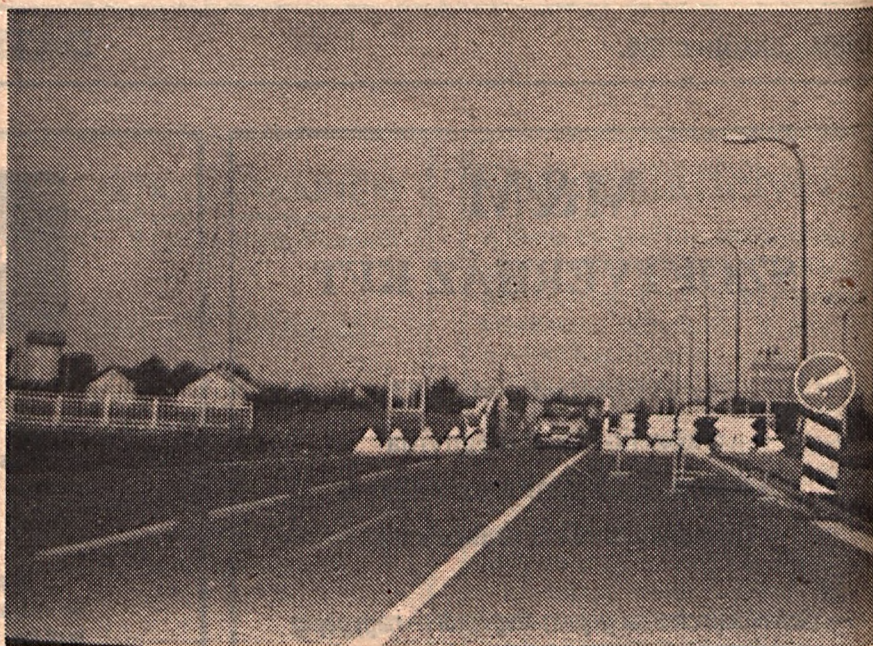
ban, budapesti látogatásán is jelezte, hogy „tartósítják” a legnagyobb kedvezményt, amint Magyarország törvénybe iktatja új emigrációs politikáját. Kelet-Európában hazánkon kívül Lengyelország részesül a legnagyobb kedvezményben.

Azt tavalyig biztosították Romániának is, azonban Washington a román rendszer emberi jogi politikája miatt a kedvezmény megvonására készült: ezt megelőzendő Bukarest önként lemondott arról. Az amerikai kormány jelezte, hogy amint a Szovjetunió törvénybe iktatja emigrációs ügyekben újabban folytatott gyakorlatát, ugyancsak biztosítják számára a legnagyobb kedvezményt.

Négyhónapos szünet után Franciaország kedden felújította csendes-óceáni atomkísérleteit a Mururoa-zátonyon. Ez volt az idei ötödik kísérlet: ezúttal egy 25 kilofonnás szerkezetet robbantottak fel a föld alatt. Franciaország az utóbbi években a környező országok tiltakozása dacára évi nyolc kísérletet hajtott végre, eddig összesen 108-at. Michel Rocard miniszterelnök júniusban bejelentette, hogy 1990-ben takarékosági okok miatt hatra korlátozzák a nukleáris robbantások számát.

A Dél-Alföldön több településen helyi akciókat kezdeményezett a Magyar Demokrata Fórum, hogy a lakosság mielőbb arzénmentes, egészséges ivóvízhez jusson. Az ivóvíz minőségét javító program szerint 1995-re oldják meg e térség valamennyi településén az arzénmentesítést. Csaknem egy évtizede egy nemzetközi felmérés és részletes vizsgálat során 68 településen minősítették a vizet magas arzéntartalmúnak. Az 1984-ben megkezdett program eredményeként 1988 végére 1,3 milliárd forint felhasználásával — kútfúrásokkal, vízműépítésekkel, tisztítóberendezések felszerelésével — sikerült elérni, hogy 49-re csökkent a magas arzéntartalmú vizet használó települések száma. Ezen belül 20 településen rendkívül rossz a helyzet; ez mintegy százezer lakost érint. A tervek szerint 1990 végére a leginkább veszélyeztetett települések számát 11-re csökkentik.

Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor. Olvasószerkesztő: Kis Pál István. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), és Vigh József (Toronto). Munkatársak: Bálint György, Bayer Béla, Csik Rita, Gadó György, Gyóffy Árpád, Fejes Imre, Kapfinger András, Kapitány Krisztina, Kolozsi Béla, Lékó Sándor, M. Szabó Imre, Szűcs Imre, Szávai Géza, Pál Zsuzsa, Tamási János, dr. Tóth Edit, V. Horváth Mária, Veress Éva, Wágner Dezső. Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: (74) 16-277, Fax: (74) 15-275. Nyomja az Athenaeum Nyomda, Budapest, VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivatalnál, a kézbesítőnél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII. ker. Lehel u. 10/A. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj: egy hónapra 200,- Ft, negyed évre 600,- Ft, fél évre 1200,- Ft egy évre 2400,- Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN szám: 0864-9170.

Útakadályok

az NDK-ból menekülőknél

Sokan nem hitték a hírt: a csehszlovák hatóságok útakadályokkal zárták el a magyar—csehszlovák határátkelő állomásokon az úttestet. Nem befelé várható harckocsik, hanem kifelé induló, gyenge karosszériájú keletnémet Trabantok ellen. Hiszen az utóbbi években közös épületbe került a két ország vám- és határőrsége, így az NDK-beli menekültek útlevélezés nélkül, a senki földjén áthajthattak magyar államterületre. A csehszlovák államhatóságok számára kínos volt,

hogy úgy kellett őket visszavinni. Ezért most hátrább, vagyis még csehszlovák államterületen betonakadályokkal zárták el az úttestet, s csak egy autónyi rést hagytak, de arra is külön sorompót helyeztek, amit két fegyveres határőr kezel. Sőt, az országúti menti szántóföldre kerítést is helyeztek. Megértjük, sokak el sem hitték a rabtartásnak ezt a módszerét. Íme, tehát egy felvétel a parassapusztai határátkelőhely csehszlovák oldaláról Magyarországra felől nézve.

FIDESZ-felhívás

Felhívás mindazokhoz a magyar és nem magyar állampolgárokhoz; nemzethez és felekezethez való tartozástól függetlenül, akik lelkiismereti kötelességüknek tartják, hogy szolidaritást vállaljanak Tökés László református lelkipástorral, rajta keresztül a 2 milliós magyarsággal és Románia népeivel.

Ugy véljük, elég volt a deklarációkból, elítélő nyilatkozatokból. A Romániában élő magyarsággal tudatunk kell, hogy nemcsak szellemi közösséget vállalunk velük, hanem határozottan kiállunk mellettük, bátorítjuk azt a magatartást, amellyel Tökés László kivívta az egész világ elismerését.

Imáinkkal és virrasztásunkkal szeretnénk biztosítani Tökés Lászlót és mindazokat, akik ezután lépnek erre a még életveszélyes útra — nincsenek egyedül. Együttérzésünk jeléül október 27-én 19 órától 12 óráig gyertyás virrasztást hirdetünk meg a Román Szocialista Köztársaság nagykövetségének épülete előtt (Thököly u. 72.).

Várjuk mindazokat, akik, ha rövid időre is, de csatlakozni akarnak felhívásunkhoz; akik pedig nem tudnak eljönni, kérjük, imáinkkal és gondolataikkal legyenek velünk.

A FIDESZ XI. kerületi csoportja

A rendőrség a lakosság segítségét kérte a XI. kerületi kapitányság fogdájából október 24-én hajnalban megszökött Börcs Zsolt 16 éves, Sajti Mihály 22 éves és Mészáros Illés 23 éves budapesti lakosok kézrekerítéséhez. Börcs Zsolt 24-én, az esti órákban önként jelentkezett a rendőrségen, Sajtit és Mészárosot a BRFK beosztottai 25-én délután elfogták.

Magyar filmsiker

Téglásy Ferenc „Soha, seholy, senki” című filmje a chicagói nemzetközi filmfesztiválon Aranyplakettel nyert. Ez a díj egy nemzetközi sikerosorozatban a film 10. díja.

**Holnapi
számunkban
olvashatják,
hogyan**

fizette vissza

adósságait

Románia